BÜTÜN ESERLERİ - 8

SEVGİ SOYSAL

hoş geldin ölüm

tutkulu perçem

3. Basım

BİLGİ YAYINEVİ

187
8
SEVGİ SOYSAL • hoş geldin ölüm tutkulu perçem
b

BİLGİ YAYINLARI 187
SEVGİ SOYSAL BÜTÜN ESERLERİ 8

ISBN 975-494-033-9
88.06. Y.0105.0075

Birinci Basım 1980
İkinci Basım 1982

Üçüncü Basım
Temmuz 1988

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Cad. 46/A
Telf 1 31 81 22 — 1 31 16 65
Yenişehir - Ankara

SEVGİ SOYSAL

Bütün Eserleri

8

Hoş Geldin Ölüm
Tutkulu Perçem

kapak düzeni erdoğan özer

İÇİNDEKİLER

HOŞ GELDİN ÖLÜM 11

TUTKULU PERÇEM

Tutkulu Perçem 65
Kalabalıklarda 68
Ne Güzel Suçluyuz Biz Hepimiz 70
Bir Şeydi Hiçliği Hiç Olup Yitti 73
On Bir Ayın Birisinde Gidelim Güzel Gidelim 76
Düşmanlığı Olan Bu Sevinçte 80
Hani Savaş Nerde Savaş İşte Savaş Güzel Savaş 86
Diyerekten Bizi Bir Yarın Kıyısına Bıraktılar Baktık Biziz Aşağılarda 92
Üç Portakalın Aşkı 100
Sen Ey Saçma Barışlar Getiren Yağmur Ne Verebilir 105
İkili 112
Köstebekname 118
Tek Kırmızı Bir de 124
Böldü 125

Hoş Geldin Ölüm, çağdaş Türk edebiyatının en güçlü yazarlarından **Sevgi Soysal**'ın yarım kalmış son yapıtıdır. Yazıldığı kadarıyla bile, bir olgunluk çağı romanının bütün özelliklerini taşımaktadır. Yakın geçmişin ağır, acılı ve bir o denli gerilimli ortamını, birey-toplum diyalektiği içinde çözmeye yönelen, daha ilk sayfasında değişik yaklaşımı ve özgün anlatımıyla okuru kavrayan bir yapıttır **Hoş Geldin Ölüm**.

En olgun eserlerini vermekte olduğu bir çağda, tutulduğu hastalıktan kurtulamayarak, 22 Kasım 1976'da aramızdan ayrılan **Sevgi Soysal**'ın yarım kalmış bu eserini yayımlamayı, hem sanatçının anısına saygı, hem de Türk yazınına karşı bir görev sayıyoruz.

BİLGİ YAYINEVİ

hoş geldin ölüm

Birinci Basım 1980
İkinci Basım 1982

Üçüncü Basım
Temmuz 1988

1

«Niye hep Yenişehir'deyim? Yenişehir'deyiz?» Bu soruyu sorup duruyor Sema. Elinde bir yığın dergi. On adım ötesinde Ömer, on adım daha ötede Cem. 'Buradan Çankaya'ya kadar, ya da Ulus'a kadar, onar adım aralıkla dizilmiş de olsak, yine bu anasını sattığımın Bulvarında sıkılıyorum.'

Sema «Sıkılmak» ve «bunalmak» sözcüklerini dilinden bir makas gibi kesip atalı ne kadar oluyor? Şimdi ansızın bu sözcükleri kullanışı kadar yakın, ya da uzak, önemli değil, kullandı işte!

«İki süper güce karşı halkın bağımsızlığı!»

Sesi cılız çıkıyor. Dergi başlığını doğru haykırıp haykırmadığının bile farkında değil. Bugün cılız, bugün yılgınım. Yine de hiç bir şeyi değiştirmiyor bu durum. Ömer on adım ötesinde, bir yandan satış yapıp bir yandan polis, komando kolluyor. Arada, Sema'nınki gibi cılız çıkmayan sesiyle, derginin sloganını da şaşırmadan hiç, bağırıyor. Oysa Sema'ya, Ömer de, cılız görünüyor uzaktan, on adımlık uzaktan bile. Kötü bir gün, yeniden başlamalı! Ama şurada, tam Piknik'in önünde dizilmiş, yaptığımız iş, ne bugüne «kötü» sıfatını verişimden, ne de benim öyle, bir çocukluk hastalığını hatırlarcasına bunalıvermemden etkilenmiyor hiç; daha önce ne kadar satabildik, ya da satamadıksa, her şey onca yürüyüp gidiyor bu öğlen de. Ömer'in polis, komando kollaması bile. Kimsenin fazlaca ilgilendiği yok. Polis de genellikle beklendiği zaman gelir, herkesin beklediği, hatta nerdeyse gelmesini istediği zaman. Sema artık öğrendi bunu. Komandoların, ne zaman ve niçin dehşet saçtıklarını da.

Şimdi, bu sonbahar öğlesinde, iş-

ten çıkmış memurların evlerine, dolmuş kuyruklarına koşturdukları, ev kadınlarının, sokakta ya da ne tür olursa olsun, hayatın da içinde olmak zorunda olan kadınların, yanlarından geçigeçiverdikleri, geçmek zorunda oldukları bu saatte, ne gibi bir dehşet yaratılabilir ve niçin? Dehşet, anlamlı ve mutlaka birilerine yararı dokunan bir şey olduğuna göre... Birilerine yararlı; şu kalabalık için dolmuş kuyruğuna, ya da henüz kapanmamış bir dükkâna, ya da okul kapısında bekleyen bir çocuğa, veznesini kapatmamış bir bankaya, böylesi gündelik, sıradan, ama aynı dehşet gibi, birileri için mutlaka gerekli şeylere yetişmekten önemli ne olabilir?

«İki süper devlet!»

Sema arkasını getiremedi. Bugünkü dirençsizliğimin somut bir nedeni var aslında. Bunu konuşmalı mıyım Ömer'le bugün? Ne zaman? Öğleden sonra gecekondulara gidilecek. Öğleden sonra. Birer memur gibi, biz de gecekondulara yetişeceğiz. Bugün Ömer'le konuşmanın olanağı yok. Aslında şimdi Ömer'i on adım ötesinde öyle cılız, ufak tefek ve

güçsüz görüyor ki, söylemesi gerekeni, söyleyip söylemeyeceğine henüz karar veremediği gerçeği, gerekli dehşet kadar tartışılmaz, önlemleri alınması gereken gerçeği ona anlatıp anlatmamakta kararsız.

Aynı, iki yıl öncesinde olduğu gibi. Aynı, Ömer'in polisçe alınıp götürüldüğü günün akşamında olduğu gibi. Sokakta çevirmişlerdi Ömer'i, Sema'yla birlikte oturdukları, İstanbul'un o kenar mahallesindeki evi polis bilmiyordu henüz. Sema, Ömer'in götürüldüğünü öğrenmişti arkadaşlarından ama, hemen o gece, Ömer'in, evlerinin adresini verebileceğini aklına bile getirmeden, tıpış tıpış dönmüştü evine. Sonra hep Sema suçlandı bu yüzden. İşkencede verilebilecek bir adrese gitmek akılsızlığında bulunduğu için. Akılsızlık! Sema, Ömer'in daha önce işkencede konuşmuş arkadaşları hakkında neler söylediğini unutmamıştı oysa, daha o kadar zamanı olmamıştı. Çok şey için, çok az zamanı olmuştu, evlilikleri bile ayını doldurmamıştı daha. Yok, Sema, kim ne derse, nasıl kınarsa kınasın, Ömer'in hemen o gece evlerinin adresini

verivereceğini aklının kenarından geçirmemişti. Geçiremezdi, anlatması zor. O sıralar, şimdi on adım ötesinde, cılız ve güçsüz gördüğü gibi göremezdi Ömer'i.

O akşam, Sema kendi ayaklarıyla, evinde kurulmuş karakola düştü. Tartışılmamış, tartışılması ertelenmiş geçmiş bir olay.

Şimdi de, tartışılması belki ertelenecek olan gerçek, böylesine kurcalarken Sema'nın kafasını, Ömer'i böyle güçsüz ve cılız görüşü belki bundan. Şimdi iki yıl öncesiyle uğraşıp durması.

Sema dergilerini toparladı. Ömer'e bakışıyla, «gidelim» demek istedi. Ömer, bakmıyor Sema'dan yana. Nedense, Sema'ya şu an çok gülünç gelen bir tavırla bir sağı, bir solu kollayıp, dergiyi satmayı sürdürüyor. Aslında, çok az dergi sattı, ama Ömer önemsemez bunu, onun önemli önemsiz ayrımı başka, bambaşkadır.

«Satmak önemli olsa, Tercüman'ın çok satışını mı ölçü alacağız?»

Böyle söyleyebilir, ya da aslında

çok sattıklarını söyleyebilir. Sema'nın hep doğru bulduğu, ama şimdi ansızın içini sıkan açıklamalarla.

«Doğrudur, önemli olan, meselenin doğru kavranması, ve kitleye doğru aktarılması.»

Doğru, ama «doğru» sıfatının mesele ve kitleyle ilişkisi konusu değişiyor, hep değişiyor. Sema'nın, bir süredir içinde değişen nice şey gibi. Şimdi, bu ansızın Sema'ya abanan sonbahar güneşinde, dayanılmaz bulduğu nice şey gibi. Değişmek iyi olabilir. Şimdi, sadece buradan gitmek istiyor Sema, beden olarak gitmek; çok yorgun bedenini ilk dolmuşa atmak, o kadar. İstediği tek değişiklik, şu anda kavrayabileceği tek değişiklik bu. Sonra uzanmak; uyumak; uyumamak; dinlenmek; Ömer'e anlatılmasından çok, çok daha çok, kendisi için yeni olan gerçeği düşünmek.

Sema, on adım ötesindeki Ömer'e doğru yürümeği düşündü önce. Sonra, sorulabilecek, ya da hiç sorulmayacak sorulardan korktuğu için, Cem'den yana yürüdü. Cem ne sorar, ne de sormaz.

Sema'nın göstereceği davranışı, Ömer'in kararı olarak yorumlar, o kadar.

Sema, elindeki dergilerin tümünü Cem'in eline bırakıverince, hiç şaşırmadı Cem. Şaşırsa, sorsa da değişmeyecekti bir şey. Sema'nın şu anda hiç bir açıklama yapacak gücü yok.

Kırmızı ışığın yeşile dönüşünü bekleyip geçti karşı kaldırıma. Ansızın, biraz güç kazanan bacaklarıyla dolmuş durağına, Çankaya dolmuşlarının oraya koşturdu nerdeyse. Hasanlara gidecek, besbelli bu. Hasanlar Çankaya'nın tepe arkasında, Akdere'deler. Yine o eski, belki hâlâ bitmeyen borca yaptırdıkları gecekonduda.

Sema, oraya niçin gittiğini düşünmeyecek kadar yorgun. Belki sadece, Hayriye'nin o hiç tükenmeyen anaçlığına sığınacak. Sema yine de Hasan'ın eski karısı değil mi? Yine de, Hayriye'nin torunu Ali'nin anası değil mi? Gitmiş, bırakmış, ne olmuşsa olmuş, Hayriye'nin aklı ermez böyle şeylere, erkek torununun kendinde kalmasından memnun, oğlu Hasan'ın, bu üniversiteli kızlan başedemiyeceğini baştan sezmiş olmanın

rahatlığıyla, içi kinsiz. Bakar, şimdi mutlak bakar bana, çay yapar, çayı kimseler Hayriye gibi yapamaz.

Hasan, ya Hasan? Nasıl karşılayacak beni? Evde midir ki şimdi? Mamak'tan çıkalı, Siteler'de iş bulmuş. Tornacılık yapıyormuş. Ömer'in deyimiyle, esnaflık yolunda, sınıf ve bilinç değiştirme yolunda.

Bunları düşünmüyor Sema, şimdi düşünemiyecek kadar yorgun. Hasanlara gitmenin aklına niçin geldiği üstünde de duramıyacak kadar.

Kendisini Çankaya dolmuşunun arka koltuğuna yığılırcasına bıraktı. Yanında oturan derli toplu hanımefendinin, şimşek gibi çakan bakışlarından kadının eteğinin üstüne oturmuş olduğunu farkedip toparlandı.

'Bırakma kendini Sema, bunca şeyden sonra, belki çok önemli, ya da, hatta, yaşanmış ve olmuşların yanında çok önemsiz, çok daha kolay taşınabilir bir gerçek, hem de çok yaygın, sıradan bir gerçek yüzünden bırakma kendini.'

Oğlunu görmek istemiyor aslında bugün. Şu anda ona verebileceği hiç

bir şey yok. Almak istiyor, biraz güç, biraz, ne olduğunu kestiremiyeceği, belki biraz şey, belki de çok şey. Ali'den istemeğe hiç hakkı olmadığı nice şey. Ali'ye karşı hak, ya da haksızlık. Bu defterler çoktan kapandı Sema için. Kapanmamış gibi davranmak yalancılık olacak, kocaman bir yalancılık. Sema şu anda, en az yalanı taşıyabilir. Önemli gerçekler karşısında kalmış bütün insanlar gibi. Ve mutlaka, bir gün, önemli gerçekle karşılaşır insan, her insan. Her insandan biri olmak; şu anda Sema'ya iyi gelen tek düşünce bu.

Dolmuş yol alamıyor bir türlü. Trafik sıkışık. Her şey sıkışıyor. Soluk alamıyor Sema. Bütün bu trafik, bütün bu, bu ve nice şey yüzünden değil, çok daha basit, sıradan nedenlerden, biliyor bunu. Aslında trafiğin akmaması gibi yine de, gerçeği saptırabilecek, uyduruk şeylere kızabilmek iyi. Ama değil, zaman önemli, şimdi çok daha ciddi şeyler için, olduğu gibi, şu anda sadece, çok basit bir nedenden, bir an önce Hasanlara varmak, kerevete uzanmak, Hayriye'de her zaman bulunan işlemeli temiz yastıklardan bi-

rine kafasını dayamak. Sonra, bir süre, uzun bir süre hiç konuşmamak, gözlerini kapamak, uyumak, ya da uyumamak için önemli zaman.

Trafiğin akışı hızlandı. Sema, soluğu trafiğe bağlıymışçasına şişirdi ciğerlerini. Son duraktan sonra, binmesi gereken ikinci dolmuşu, yürümesi gereken yokuşu unutarak, unutacak kadar yorgun, dinlenmenin çok yakında olduğu düşüncesine kaptırarak kendini, uzun, upuzun bir süredir ilk kez, gevşeterek bedenini trafiğin akışına yaslandı.

Yaslanacak bir şey, bu berbat bir trafik bile olsa, yaslanacak bir şey bulmanın, beklenmedik sevinciyle.

Hayriye'nin kapısı açık yine. Sema, buraya her gelişinde, ki ne zamandır gelmiyor, şimdi utanmak gerekir bundan, utanmıyor Sema. Duygularla uğraşmak niyetinde değil, hiç değil. Ama bu kapıyı, böyle her gelişinde hemen açılıverir buluşunda, büyükbabasının Samanpazarı'ndaki evinin kale gibi dış dünyadan korunmağa çalışılmış kapısını hatırlamadan edemez. O koca koca paslı anah-

tarları, koca koca eski kilitleri... Şimdilerde bazı sosyete hanımları Bodrum'larda yeni yaptırdıkları yazlık evleri için böylesi kilitler arıyorlarmış. Büyükbabam yaşasaydı, seve seve satardı kilitlerini. Her şeyi, zaman içinde para eden her şeyi sattığı gibi... Bir evi büyüyen paraları dünyaya kapatmanın daha emin yollarını bularak...

Hayriye'nin iki göz evinin, oturma odası, yemek odası, kısaca birlikte olma, çalışma odası olarak kullandıkları girişinde kimseler yoktu. Sema üzülüverdi buna. Hayriye'nin gündeliğe gittiğini biliyor. Ama Hayriye'nin evinde hep vardır birisi. En azından birkaç çocuk. Ya da bir komşu... Hayriye'nin kocası, ya da ölmek bilmeyen, hiç ölmeyecek kadar dinç büyükanası Hasan'ın... Ya da Hasan? O da olabilir. Ama çalışıyor, Siteler'de. Bizim gibi Yenişehir'de, ya da seçilmiş başka bir coğrafyada dilediğini, bu dilediği, Ömer'in deyimiyle, kitle çalışması, ya da daha alçakgönüllü bir deyimle yurtsever görevler bile olsa, yapamaz. Burada da olamaz, hele öğle saatinde, altı kardeşi var Hasan'ın. Bi-

rinden biri, şu anda okulu olmayan... Sahi açıldı mı okullar? Okul deyince hep üniversiteyi, boykotları falan düşüneli, öteki okulların ne zaman açıldıklarını unutmuş olmalıyım.

Ali henüz okula gitmiyor. Ali buralarda olabilir, belki bir komşuda, ya da bahçede, içeri gelebilir her an. Ona sarılmak şimdi... Şimdi, kesinlikle onu görmeğe, onun için bir şeyler yapmağa gelmediğim şu anda, yorucu. Sema bu düşünceyle nerdeyse çıkıp gidiverecekti evden. Ama dizleri titriyor. Şu anda, suçumu, suçsuzluğumu, her şeyi taşımağa hazırım, kendim dışında...

Hayriye'nin sedirine uzandı. Nedense bu evi hep Hayriye'nin olarak düşünür. Bu evi, yıllardır, gündelikçilik yaparak Hayriye kurduğu için mi? Hayriye'nin uzun, sapasağlam kocası, Malatya'dan buralara geleli, iş tutturamadı; yıllardır, gecekondu aralarında, plastik kap kacak satmağa çabalıyor ama Hayriye'ye bakılırsa, hep zararına. Veresiyeleri, taksitleri toplayamıyor dişli gecekondu kadınlarından, ya da unutuyor ne verip ne aldığını...

Sema'nın uzandığı kerevetin tam karşısında, kapının yanında, Hayriye'nin kocası Sefer'in her sabah satışa çıkarken omuzuna sırıkla astığı, plastik eşya sepeti duruyor. Sefer nerde peki? Bugün satışa çıkmadı mı? Yoksa, Hayriye, zararın neresinden dönülürse kârdır diye bunca yıl sonra bu işten vazgeçirebildi mi Sefer'i? Yok olamaz bu... Sefer safın safı, dünya iyisi bir adamdır, ama o hiç değişmeyen, değişmesi en zor olanlardan. Darende köyünden geleli, Sefer'in hiç bir düşüncesi, tavrı değişmemiş gibidir ve Hayriye'yi ne kadar severse de, Hayriye'siz yaşaması, bu hiç kavramadığı kentte varlığını sürdürmesi mümkün değilse de, hepsi okumakta ve uyanık olan çocukları, yıllardır her fırsatta ona çok şey anlatınağa ve açıklamağa çabalamışlarsa da, analarının dağlar gibi ardındalarsa da, Hayriye, kocasına, «Herif bu işi bırak, bunda yarar yok,» diyemez; kocasına yol çizemez, hele hele söylenemez. Bunu yaparsa, Sefer, o kimselere kolay el kaldırmayan, gecekondu kadınlarından paralarını toparlamayı bir türlü becereremeyen, onların sövgülerini, yalanlarını, kurnazlıklarını sineye çeken Sefer,

Hayriye'ye bir tokat patlatıverir. Böyle, bunun böyle olması gerektiğinden inandığından sadece. Köyde böyleydi, erkek işine karışan kadına, bu tokat atılmalı. İçi yansa da atar bu tokatı Sefer. Ve bunca yıldır, kimse engelleyememiştir bunu.

Tokatı atar, sonra arkasını dönerek uyur, yemek yemez.

Sema uyudu uyuyacak. Yorgunluk, hiç bir biçimde tatlı diye nitelendirilemiyecek bir yorgunluk, sanki kendi dışında, kendisine yabancı, ama tam göğsünün ortasına oturan, soluk almasını engelleyen bir yorgunlukla unuttu bulunduğu yeri. Şu anda kimseyi beklemiyor. Ne Hayriye'yi, ne Hasan'ı, ne de Ali'yi. Hatta, Sefer, şu anda kapıdan girip her zaman yaptığı gibi Sema'ya tek söz etmeden —Hasan'la evlilikleri süresince tek söz konuşmamıştı Sema'yla— odaya girse, plastik çanaklarla, sürahi, tabak, süzgeçlerle dolu sepetlerini alıp çıksa, farketmiyecek bile. Oysa, Sema, nedense, bu evde en çok Hasan'ın babasından, bir de o hiç ölmeyecekmişçesine yaşlanabilen babaannesinden çeki-

nir, onları görünce ister istemez toparlar kendisini.

Oda çok sıcak sanki. Oysa sonbahar güneşi girmez bu eve. Hiç güneş girmez. Ne kadar önce? Dört yıl mı, üç yıl mı, üç yıldan fazla olmalı, gecekondunun dayandığı kayanın içinden sızan sular doldurmuştu bütün kış boyunca evi. Bütün kış, Hasan, Sefer, öbür oğlanlar, ve akşamları gündelikten yorgun gelen Hayriye, sabahlara dek evin tabanına dolan suları boşaltmışlardı. Sema da, evet Sema da yapmıştı bu işi, kendini o sırada çok beğenerek ve severek. Uzun bir süredir, kendisine daha beğendiği şeyleri yakıştıralı, ve bunları yapalı, bu evde neyin değiştiğini, daha zorlaşıp kolaylaştığını bilemiyor. Ama yok, biliyor. Ali'yi son almağa geldiğinde. Buraya, arada Gima'dan eşya alırcasına çocuğunu alıp gitmek hiç bir fiyat ödemeden, ödemeden evet, sadece ne zamandır ve nasıl kazanıldığı bilinmeyen, ve ne zamandır yitirildiği tartışılabilir bir hakla arada Ali'yi alıp gitmek, sinemalara falan götürmek, bir kazak pantolon, ya da kitap almak, sonra, Ömer'in, insanları değiştirmek üstüne sözlerini dinlemek, «Ali'yi

de değiştireceğiz Sema, değiştireceğiz, zamanı gelecek.» Ali'yi son alınağa geldiğinde, bütün gelişlerinde olduğu gibi, Ali'yi o her zamanki durgun, Sema'ya karşı ilgisiz —sevgisiz değil, hayır, sevgisizlik bir durumdur— Sema'ya karşı, «durum» sözcüğüyle sadece değişmeyen bir durgunlukla karşısında Ali'yi gördüğünde, bu evin hiç olmazsa Ali'den çok değiştiğini sezmişti.

Değişmiyor mu Ali? Büyüyor, Hayriye'nin deyimiyle, açık havada somun yemekten yanakları gürbüz gürbüz. Ama o iki yaşından beri, hani o tutukluluk günlerinde, hani Sema'nın, Ali'yi Hayriye'yi bıraktığı, Hasan'ın çoktan tutuklanıp, Sema'nın kaçmak zorunda kaldığı günlerden beri. Nereye? Sonunda Ömer'e kaçtım, kısaca bu.

Kaçmak zorunda kaldığı, çocuğunu bırakmanın en açıklanır nedeni bulduğu gün, biliyordu Ali'de bir şeyin, onarılmaz bir şeyin koptuğunu, kırıldığını ya da. O sıralar değil bir çocuğu, daha nice nice şeyi onaracak güçte olduğuna, onarmak değil, yakıp yıkacak, yeniden yaratacak güçte olduğuna inandığını şim-

di düşünmek istemiyor. Şimdi bu odaya kimse gelmesin istiyor; uyumak istiyor. Sema'yı her görüşünde, sanki Sema, yanında çalıştığı hanımlardan birimişçesine ellerini yüzüne sürten Hayriye'nin bile gelmesini, o güzelim çaylarından birini pişirivermesini istemiyor.

Hayriye kızıyordur, mutlak kızıyordur bana artık. Birileri, Hasan da Ali de, hepsi kızıyorlardır; gelip kızgınlıklarını kussalar, belki yorgunluğum azalacak, belki kendi kuyumdan, kızgın çengellerle de olsa, kurtarılıp açık havaya kavuşacağım...

Gözlerinin önünde renkli renkli ampuller yanmağa başladı yine. Aynı Noel süsleri gibi, yılbaşları çamlarına takılan Noel süsleri gibi anlamsız parlaklıkta, göz alıcı yuvarlaklar dönmeğe başladı gözlerinin içinde.

Kapının açıldığını sezmeyişi bundan. Ali, kolunda kedisiyle duruyor başında. Gözlerini dikmiş, anasının o kerevette, sanki her gün orda yatarmış, sanki hep oradaymış da şimdi uyuyakalmış gibi, durgun, hiç bir duyguyu ele vermeyen

bakışlarıyla duruyor. Hasan, Ali'nin durgun bakışlarını köylülükle açıklar : «Köylüdür oğlum, durgun bakmanın anlamını bilmezsin sen.» Bilmez, Sema, aslında Hasan'la, Ali'yle ilgili çok şeyi uzun zamandır bilmiyor, insanın bilmek için hiç bir çaba harcamadığı bütün şeylerde olduğu gibi.

Sema, yorgunluğunu atmağa, hiç olmazsa Ali'ye farkettirmemeğe çalışarak toparlandı kerevette. Doğrudan Ali'ye nasıl davranması gerektiğini kestiremediğinden, kediyi aldı kucağına; kulaklarının ardını okşadı.

«Bu Sarman!»

Öteki kedinin, bundan öncekinin adı neydi? Sema anımsayamıyor.

«Ya, ne güzel bu Sarman!»

«Ama dişi bu, babam istemiyor.»

«Baban nerde?»

Sema, sesinde, içten olmayan bütün soruların yanıtsız kalıcı gevşekliğini seziyor. İlgisizliği Hasan'la ilgili değil, her şeyle, şu anda, her şeyle ilgili. Gözlerinin önünde uçuşan Noel süslerinden

başka her şeyle, çünkü onlar dayanılır gibi değiller.

«Babam dedemgili götürdü.»

«Nereye götürdü dedengili?»

«Darende'ye.»

Hasan Siteler'den ayrıldı mı yoksa; yoksa, köyde, değişik bir yaşam mı seçti kendine? Bu soruları geçirmeden kafasından, üsteledi Sema :

«Ne yapacak baban, dedenle Darende'de?»

«Dedem ne yapsın ki?»

«Canım, baban ne yapacak, dedim?»

«Dedemi gömecek.»

Aynı, o, hep değişmeyen durgun bakışlarıyla bunu söylerken Ali, Sema'nın gözlerinin önünde uçuşan renkli süsler yitiverdiler. Bir ölüm haberi kötü, iyi, rahatlattı, açtı kafasını.

«Nasıl yani, desene Ali?»

«Ekremgil amcamın pikabıyla götürdü tabutu bu sabah; orada gömeceklermiş, babaannemgil öyle deyi.»

«Ya Hayriye?»

«İşde.»

Başka nerde olabilir ki? Oda karanlık. Sema, yerinden kalkıp elektrik düğ-

mesini çevirdi, bu evde kesinlikle değişen başlıca şeyin, elektrik bağlantısı olduğu nu o anda kavrayarak.

Ekrem'in pikabı su kaynattı yine. Hasan, sanki radyatörde kaynayan su, arabanın bagajına koyduğu tabuttaki ölünün de bir an önce kokuşmasına yol açacakmışçasına ürperdi. Arabayı yolun yanma çekti. Motor kapağını açıp, mantıksız bir aceleyle açtı radyatörün kapağını. Yanan elleri getirdi aklını başına. Ama asıl bilincinin bir yerlerine yerleşmiş, evet çoktan beri yerleşmiş kokuşma korkusunu unutturmadı ona. Ellerini silkeleyerek dindirmeğe çabaladı acısını. «Derisi şişecek parmaklarımın. Babamın şişmesi gibi aynen. Neden şişer bazı ölüler? Ölmeleri, çenelerinin sarkması, bütün bunlar önemli değil, önemli olan kokmak.» Hasan, Darende'ye varamadan tabutun içindeki ölünün kokuşmasından ölesiye korkuyor; ölümün çirkin yüzünü bastırıyor korkusu.

Hayriye'nin, Mamak'a gelip de, Sema'nın saklanmak için evi terkettiğini söylediği gün, bütün vücudunu kapla-

yan terin kokusu, nasıl korkuttuysa, öyle.

«Düşman gibi ne koymuşlar seni tüfenklerin ortasma?»

«Ha bak sen?»

«Ana bırak şimdi?»

«Bırağa bırağa lenger olduk, biz oğlumuzu esker ocağına gönderdik mi? Şimdi kendi uşağım nasıl esir alırmış bu ocak?»

Hasan, görüşleri dinleyen jandarmaların, sadece ileri geri konuşan köylü kadınlardan çekindiklerini, bir onların konuşmalarına pek ses etmediklerini bildiği halde, istemiyor, anasının konuşmasını, anasının bir haberler getirmesini istemiyor.

«Bırak ana, geçer...»

«Geçmez dedik mi, aslan oğlum, mektubumu aldın mı? İçine Ali'nin elini yapıştırıp çizdiriverdimdi Kemal'a, büyümüş değil mi eli? Sema gideli konuşmaları kesildi iyice.»

Sema'nın sözü geçince tedirginleşti Hasan, bu konunun görüşü izleyenlerce dinlenmesini kesinlikle istemiyor. Ama Hayriye anlar mı bunu?

«Ana, dedi, gitmezsen beni de atacaklar. Kız git dedim, git, bir ocağa bir esir çok bile.»

Hasan, konuşma duyulmasın diye öksürmeğe çabaladı, ter bastı bütün vücudunu. Sema'nın nereye, niçin gittiğini biliyor, biliyor. Ter. Bütün bir anlayışsızlık, kavrayışsızlık bir sıvıya dönüşse, işte öyle bir sıvı nasıl kötü kokabilirse aynı öyle, berbat bir koku yayıldı bedenine.

Sema'nın bir önceki görüşteki yüzü. Yuvarlak, yumuşacık kahverengi gözleri. Dürüst, açık açık bakan. Hasan'ı ilk gördüğü andan beri sımsıcak ısıtmış olan gözleri. Sema hiç sevmedi seni, sadece, gözlerinden fışkırınak zorunda kalan sıcaklığı senle paylaşmazlık edemedi. Daha doğrusu, Ömer, Ömer'e duyduğu kırıklık, Sema kırıklıkları, sevgisizlikleri her türlü kararlara dönüştürebileceklerdendir.

«Hasan, tutuklusun diye yalan söylememi istemezsin, değil mi?»

«İster miyim?»

«Hasan, ayrılmak için avukata dilekçe verdim.»

Yine bedenine yayılan ter, yine o ağır koku.

«Gitmek zorundayım, anlıyor musun?»

Görüşü dinleyenlere ürkmeden, ama söylememesi gerekeni söylemediğini belirtmek istercesine bakmıştı sonra, Hasan için ilk kez sertleşmiş bakışlarla.

«Biliyorum?»

«Bilmiyorsun?»

Ömer değil mi, diye soramamıştı Hasan. Soramazdı. Ömer kaçak, herkes biliyor bunu. Burada Ömer'in sözü edilemez. Hiç bir şeyin sözü edilemez. Sema'nın, fakültedeyken, asistan olan Ömer'e tutkunluğu, onunla yaşayışı... Bir gün kantinde, Hasan'la dertleşişi. Hasan hep çay getirirdi Sema'ya. Kısa saçları, kolunda kitaplarıyla, sessizce bir köşeye ilişip, hep bekler gibi duran Sema'ya çay getirirdi.

İyi dosttuk, dost muyduk? Açıkçası, Hasan tutkundu Sema'ya, gündelikçi Hayriye'nin ve gecekondu aralarında plastik eşyalar satan Sefer'in oğlu olması değil tutkunluğun önündeki engel. Sema'nın belki durumu daha iyice. İyice, ama

karışık, hatta fakülte içinde aşağılık dedikodulara yol açan bir ailesi olduğu çalınmıştı kulağına. Fakültede göze çarpan birkaç kız hakkında konuşulmadık şey kalmazdı ki... Hasan'ı hiç ilgilendirmiyor bunlar. O sırada, Sema'nın yaşla dolu gözleri ilgilendiriyor, Sema'mn Ömer'e apaçık, ancak dürüstün dürüstü kızların gösterebilecekleri açıklıktaki bağlılığı ilgilendiriyor.

«Çay iç, açılırsın?»

«Açılmam!»

«Ömer mi?»

«Ömer!»

«Bıraktı seni değil mi? Seni almayacağını biliyorsun bacı, o burjuva piçinin!»

Sesindeki öfkeye, Sema'ya Ömer hakkında atıp tutma yürekliliği göstermesine kendi de şaşarak.

Kahverengi gözlerini kocaman kocaman açarak, şaşa şaşa bakmıştı bir süre Sema Hasan'a.

«Bu almak almamak meselesini nerden çıkardın şimdi? Öyle bir sorunumuz yoktu ki bizim. Bizim, bizim, birliğimiz vardı... yani demek istiyorum ki...

Gözlerinden sicim gibi akıyordu yaşlar.

Hasan, gidip o an Ömer'i vurabilirdi. Ömer'in ailesi, almaz bu kızı alır mı? Hasan, elinde olsun olmasın, Sema'nın Ömer' le evlenmesi ne kadar işine gelmezse gelmesin, soruna, burjuva oğlunun bir masum bacıyı kirletmesi açısından bakmadan edemiyor; bunu bilip daha da öfkeleniyordu.

«Ailesi değilmiş de neymiş peki?»

«Hasan, ailesinden bana ne? Tanımış değilim bir kez bile, ne anasını, ne babasını...»

«Benimkini tanıyorsun ama, Hayriye ana, seni nasıl sever biliyorsun...»

«Sever mi?»

Sema sevilmeyi hep hak etmediğini sanıp sevilmemekten ödü kopanlardandı.

«Hasan, bir çay daha getir, ama paraları paylaşacağız bak. Bak, söz ama, bak şimdi sorun o değil. Ömer, birtakım görevlerden, bir yerlere gitmesi gerektiğinden, zamanın geldiğinden falan sözedip gidiverdi... anlıyor musun?»

«Anlamayacak ne var, köylere gideceklermiş, dedikodusu çoktan Ankara' yı sardı... Peki ne biçim yani, yani sen

içinde değil misin onun, yani o grubun?...»

«Ben mi?»

Sema yine, yani nerdeyse aptal denecek temizlikteki gözlerle bakıyordu Hasan'a... «Ben mi, ben daha ne biliyorum ki, henüz birinci sınıftayım, oysa biliyorsun, Ömer, grubun lider kadrosunda...»

Hasan çatladı çatlayacak, Sema'nın Ömer'e olan, karşılığı bulunmayan bulunması için de hiç neden aramadığı güveni, kıskançlık, kıskançlık evet, Ömer'in parlaklığı, en parlak asistanlardan oluşu, Fransa'larda okumuşluğu, iki dil bilişi, geleceğinin çok çok parlak oluşu, bütün bunlar biliniyor; ama Sema'yı Ömer'e tutkun yapanın bütün bunlar olmadığını da biliyor Hasan. Sema, Ömer'i, basbayağı, Ömer olduğu için, Ömer yani Hasan da olsa, Hayriye'nin oğlu da olsa, üçüncü sınıfta iki yıldır çakmış da olsa, sevecek...

«Peki sen neydin yani, durumun yani, Ömer'in yanındaki durumun neydi? Sormama kızmıyorsun ya?»

«Durumum ne olabilir? Yetiştirmek gerekiyordu kendimi, daktiloya yazıyor-

dum bazı şeyleri, Ömer'in önerdiklerini okuyordum.»

«Kızım, aklın yok mu senin?»

«Nasıl olacak, akıl şıp diye olmaz ki, geliştirmek, beslemek gerekir onu?»

Hasan bu sözleri, bir insanlaşmış tavşanın yumuşaklığıyla söyleyen Sema'ya içi yanarak bakmıştı.

Doğrusu, pek parlak bir öğrenci sayılmazdı Sema da, ama hiç kendini ileriye sürmezdi ki. Hasan onun gereksiz ve saçma şeylerle uğraştığını, dengesiz bir davranışını, saçmaladığını da yakalamamıştı kesinlikle. Hep birtakım kitapları, kimselerde raslamadığı bir ciddilikle okur dururdu Sema. Her eyleme katılır, ama hiç bir harekette göze çarpmazdı, sanki eylemlere de, aynı o kitapları okuması gibi, henüz kavramadığına emin olarak, ama kavramak zorunda olduğu, mutlak delinmesi gereken kayalar gibi bakarak ve kendi ufaklığının bilincinde olarak, ama, yılmayarak, hiç utanmayarak, başka kılıflara saklanmayarak.

Hasan her zaman, her yerde gözlerdi Sema'yı, kısa kıvırcık saçlı yuvarlak ba-

şını. Özensiz giyimi altında bile beliren biçimli bedenini, kazarıveren yanaklarını, bir bebeğinki kadar temiz cildini, ama en çok, hep şaşkın, şaşkından çok kavramağa, anlamağa ve en çok sevmeğe kararlı iri kahverengi gözlerini, onu her yerde gördüğünde izlerdi; izlemeden edemezdi, Sema'dan hiç bir şey beklemeden, onun varlığının yitivermesinden korkarak, çocukluğunun geçtiği Darende köyünde, kesecek lerini anladığı kuzuyu saklamağa çabaladığı gibi aynen. Aynen öyle...

«Peki ne yapacaksın şimdi?»

«Ben mi?»

Hasan o an, Sema'nın, bütün üzüntüsü içinde, kendi durumunun geleceğini, ne geleceği, bu akşamını bile düşünmemiş olduğunu kavrayıverdi.

Oysa, Hasan, Sema'nın evini Ömer'e terk ettiğini, aslında belki gidecek bir evi bile olmadığını, aslında Sema'nın evinin zaten terk edilmeyi, Sema'nın gidişini beklemiş olan bir ev olduğunu biliyor. Ömer, biliyor muydu bu durumu giderken? Hasan, içinde Ömer'i harcamağa ne kadar çalışırsa çalışsın, Ömer'in bunu bileme-

yeceğini de umuyor. Sema, kendiyle ilgili hiç bir şey anlatmamış olabilir; Sema, kendini hiç açıklamamış olabilir; Sema Ömer'in anladığı şeyleri anlamak zorunda olmaktan başka hiç ağzını açmamış olabilir; Ömer, bu konuları kesinlikle konuşmamış olabilir Sema'yla. İlişkileri bir ay oldu olmadı, aile diye bir zorluk, bir engel olduğu, işte Ömer'in kendiliğinden bilemiyeceği, durup dururken de üstünde durmayacağı, en azından çalışkanlığı yüzünden, hep önemli bulduğu şeylere yönelttiği çalışkanlığı yüzünden, kavrayamamış olduğu bir konu olabilir.

Hasan ilk o an, üstünlük duydu Ömer'e. Sema'ya sezdirmemeğe çalışarak :

«Peki, eve dönecek misin?»

Sema ilk kez ürküntüyle baktı Hasan'a :

«Bilmem, düşünmedim; düşünecek zamanım olmadı. Haber iletirim, demişti Ömer giderken.»

«Ne haberi ulan, bu akşam ne yapacağının haberini ne zaman iletecekmiş?»

«Canım benim nerede kalacağım niçin onun sorunu olsun?»

«Kimin sorunu oluyor peki?»

«Benim sorunum.»

Hasan ayağa kalkıvermişti. Çay bardağını masaya, oradan Sema'nın, giye giye iyice aşındırdığı fitilli kadife eteğine döktüğünü sezmeyerek.

«Gel bize götüreceğim seni. Hayriye ana alıkor seni ha?»

«Ama... anama gidebilirim... Ama bir telefon etsem önce...»

«Bırak telefonu, bize gidiyoruz.»

Hiç ses etmemişti Sema. Ne dolmuşta, ne de alacakaranlıkta kapıyı açan Hayriye'ye. Hasan'ın, «Ana, bu kız senin kızın oldu, bunu böyle bil, burada kalacak,» dediği anda da...

Bir ay içinde evleniverdiler. Sema niçin evlendi benimle? Sığınmak için olamaz, asla, Hayriye'na, Sefer baba üzülmesinler, evde dirlik bozulmasın diye mi? Hasan'ı seviverdiği için mi? Hasan'ı Ömer kadar olmasa bile, seviverdiği mutlak. Sema, hiç bir sevgiyi kendi sevme gücü oranında olmasa bile karşılıksız bırakamaz ki. Ama Ömer'i sevdiği oranda... Hayır ortada bir tutku falan yoktu, uygulanmış bir karar vardı, Sema'nın hiç de bilinçsizce olmadan kabullendiği bir karar.

Sonra Ali'nin doğuşu, Sema'nın üniversiteye gitmeyişi, bebe bezlerini kendi yıkayışı, Hayriye işteyken evin yükünü sırtlamaya kalkışı, bütün bunlar, daha nice ufak şey, Sema'nın, bir fiyatı önceden ödemeğe kalkışmasından başka neydi?

Yürümeyeceğini biliyordu. Bile bile, çocuğu da yalnızca hiç bir cana kıyamıyacağını bildiği için doğurdu.

Hasan, Sema karşısında, dürüst gözlerle kendisine bakarken, aslında şimdi Sema'nın Ömer'e gittiğini bile bile, kendisini Ömer'den çok daha aşağılık, Sema'yı çok daha haksızca kullanmış buluyor. Terinin buram buram yayılan kokusu kadar kötü biçimde.

«Git kız dedik Sema'ya, Ali'ye zati hayrı yok. O durgun, bebe durgun. Niye tutuklayacaklarmış ki onu? Evden çıkmıyordu ki... Ama o kız geleli...»

Hasan, anasının konuşmasından son derece tedirgin. Olmadık açıklamalar yapıp, uyuyan suları uyandıracak diye ödü kopuyor.

Sema'ya gelenin Ömer'in kızkardeşi olduğunu bildiği gibi, Sema, Hasan'a her

görüşünde de onla oluyordu girişte. Ömer' in kızkardeşinin kocası da tutukluydu karşı koğuşta.

Bu birlikte gelişler, açıklıyordu birçok şeyi. Sema'nın bir grubun içinde yavaştan yerini aldığını da.

Ama Hasan cesaret edip soramamıştı hiç bir şey.

Yüreksizin biriyim. Şimdi anama Sema'nın demediğini söylemeliyim.

«Ana Sema'yla ayrılıyoruz biz.»

Hayriye, öyle, sağlık olsun dercesine bakmıştı yüzüne. Sema'dan ayrılışına üzüntü gösterıneyişi onu sevmeyişinden olamaz, Hasan istemiyor bunu, kesinlikle istemiyor. Öyle de değil.

«Esir adamın karısı mı olurmuş? İyi, birbirinize hayrınız kalmamıştı zati.»

Hayriye'nin sorunu kavrayışı böyle, birbirine hayrı kalmamanın her şeyi açıklayacak önemde oluşu...

Yine de Sema'nın dürüstlüğüne yakıştıramamıştı Hasan. Hayriye'ye gerçeği söylemeyişini. Sema'nın gerçeği, kendisiyle hiç ilgili olmayan, belki de, Hayriyeleri bile kollayan düşünceler yüzünden söylemediğini sonradan kavrayacak olsa da...

Ter, her yanından fışkırmıştı; anasının bir an önce gitmesini istemişti, Ali'yi falan da sormamıştı.

O günlerden beri kötü, sıkışık anlarında hep böyle kötü kokulu bir ter salıveriyor; o zamandan beri en çok, kokudan, henüz çözümleyemediği bir kokuşmanın başlangıcından tedirgin oluyor.

Hayriye'yi falan dinlemeyip, ölüyü hemen yola çıkarışı bundan, oysa ertesi gün izin alıp gelmek istemişti Hayriye de.

«Ana ölünün başında olmanın ona faydası ne? Eve kim sahip çıkacak?» deyince susmuştu, Hayriye, durumların gerektiğini yapmağa alışıktır ve en iyi bildiği şeydir bu.

Arabanın arkasına geçip, tabutu yokladı. Tabutu bağladığı ipi, yeniden daha sıkı sardı. Sanki, ilerdeki bütün kokuşmaları, babacığının ölüsünü kokutmamakla engelleyecekmişçesine.

Hava, sonbahar için fazla sıcak. Radyatör soğumuş, su akıtıyor. Bir kamyon şoföründen öğrendiği gibi, kırmızı biber serpti radyatörün içine, artık su akıtmaz, kaynatmaz da.

Gaza bastı. Bir ölüyle başbaşa olmak, bu babası da olsa, o an, yalnızlık duygusunu dağıttı. 'Sabaha karşı varırım Darende'ye, az sonra basar serinlik. Çarşamba sabahı Siteler'de olmalıyım. Doğramalar pazartesiye yetişecek.'

2

Ömer elinde artakalan dergileri, —hiç de az değillerdi bunlar— elindeki Tercüman gazetesine sardı, sanki, bir saattir onları izleyen bir polis olsa, ondan gizlenebilecek bir şey yapıyormuşçasma. Ama Ömer bunca saf değil, genç yaşında geçirdiği siyasal deneyler, daha doğrusu arkadaşlarıyla kafalarına dank etmiş olan hatalar, onları bu kez bir anlamda aynı derece anlamsız bulunabilecek bir uca itti. Şimdi iş yarasın ya da yaramasın; gerekli yanı hayatın özüyle, varılabilecek mümkün sonuçlarla ilgili olsun olmasın, klasikleşmiş parti adabını her an uygulamak zorunda sanıyorlar kendilerini. Par-

tilerin de, yerleşmiş yerleşmemiş bütün önlemlerinin aslında durumlara bağlı olduğunu sık sık unutarak. Ömer hem her şeyi aklında tutup her bilgiyi beyninde yıpratmayanlardandır; öyle yorucu, yüklü bir uğraştır ki, sonunda en değerli düşünceler, bilgiler bile, titiz bir ev kadınının haftada bir parlatmak zorunda olduğunu sandığı gümüşlere dönüşür; hayattan kopuk, yararsız, hatta bir anlamda hız kesici yüklere dönüşür.

Ömer, Sema'nın yokluğunu o an sezdi. Durmadı üstünde; belki bizden önce gitti Dolapdere'ye. Aslında acıkmıştı Ömer, belki Sema bizlere yemek yapacak. Sema'nın bugünkü yüzünün solgunluğu hiç çarpmamış yüzüne.

«Sema giderken bir şey dedi mi?»

«Sen gönderdin diye düşündüm.» dedi Cem umursamazlıkla...

«Ne yapıyoruz bugün? Çocuklar bizim gecekonduya gelecekler; eğitim çalışması yapacaktık.»

«Eğitim çalışması için orası uygun değil. Her an gizli toplantı yapıyoruz diye basılabiliriz. Biliyorsun gecekondulara yerleşmemizdeki amaç, apartmanlarda

da yapabileceğimizi yapmak değil.»

«Ama göze batıyoruz yine de.»

«Suç bizde, durup doluşuyoruz evlere.»

«Oradaki yaşantıya ayak uydurmak asıl amacımız, birbirimizle birlikte olmak değil, oradakilerle kaynaşmak yavaş yavaş...»

Genellikle Ömer'in görüşlerine katılır Cem, kafasını kurcalayan ama aslında Ömer'in mutlak daha önce öne sürmüş olduğu bir düşünceyi yineledi :

«Onlarla aynı işlere gidebilmek aynı yaşam kavgasını paylaşabilmekti amacımız. Bu olmadıkça...»

«Ankara'da yürümüştü bu; ne fabrika var doğru dürüst, ne de erkeklere uygun fazla iş. Amelelik dışında, ki bu konuda şanslı olanımız az. Kala kala, kızların gündeliğe gitmesi kalıyor ki, işçilerin arasında olacakları yerine burjuva karılarının ayak altlarında olmalarından başka işe yaramaz bu.»

«İstanbul'da iyiymiş işler.»

«Olabilir, yine de görmek gerek.»

Ömer, ikide bir kuşku belirtmeyi ideolojik zayıflık saymakla birlikte, bu-

nu yapamadan edemiyor. Asistanlığı, kısa sürmüş bilim adamlığı döneminden kalma, üstünden atamadığı bir alışkanlık bu.

«Dergileri yüklenip eve gidelim, Sema bir şeyler hazırlamıştır bize.»

«Pek dergi satamadık bu...»

«Buradaki satışın önemi yok. Bu sadece bir anlamda gösteri değeri olan bir çeşit reklam; varlık belirtisi yani. Tiyatro turnesinden gelen arkadaşları dinlemedin mi? Doğuda, bazı köylerde yalnız bizim dergi okunuyormuş.»

«Özellikle kadınlarla kızlar.»

Cem, oralarda kaç kişinin değil okuma yazma, Türkçe bilip bilmediği sorusunu aklına getirmeyecek kadar, iyi niyetli inançlılardan. Sorular sanki korkutucu birer düşman; sorular sanki, bütün bu amansız dünyayı, amansız kılmak ve bu amansızlık çemberinde kendi rahatlarını sürdürmek isteyenlerin baş vurdukları saptırıcı bir kaçamak...

Aklına gelmesi çok mümkün olan soruları, kuşkuları hep erteleyişi, hatta nerdeyse, sorulardan esrar gibisine uyuştu-

rucu bir maddeden uzak kalmaya çaba gösterişi bundan.

Ömer soru sorar, ama hep karşılıklarını önceden hazırladığı, karşısındakinin sorması mümkün soruları çürütmek için ustalıkla düzenlediği sorular, çünkü erken karşılıklar, asıl hedefi şaşırmaya yatkın aklı, karışık cevaplarla fazladan yormak, onların gücünü, daha doğrusu tartışılabilir yararlılıklarını tehlikeye atmaktan başkaca sonuç vermez.

Ömer'le Cem uzayıp giden dolmuş kuyruğunu görünce, geciken zamanı düşünerek bir taksi çevirdiler. Ömer, dergilerden kazandığı paranın nerdeyse dörtte üçünü verdi taksiye. Önemi yok bunun. Hep büyük hesaplar, karşılığında göz kırpmadan büyük fiyatlar ödemeyi gerektiren bir durumda olduğuna inanıyor. Ufak adımlar, ufak hesaplar, hele hele mantık. Ömer'in hiç tutmadığı, yararsızlığına kesinlikle inandığı şeyler.

Dolapdere'deki gecekonduya vardıklarında, evden taşan seslerin ta dışarı vurması kızdırdı Ömer'i. Sema bunları toplamış olamaz. Sema sessizdir hep, faz-

lasıyla sessiz... mutlak doğruların altına hep bir eksi işareti koyuyormuşçasına sessiz.

Cem kapıyı açtığında, kız erkek, Ankara'daki arkadaşların çoğunun iki göz gecekonduyu tepeleme doldurduklarını gördü Ömer. Sema'yı seçmedi gözleri, aramadı da; öylesine kızgındı o anda. Burada, bir süredir göze battıkları yetmiyormuş gibi, hapisten çıktıkları ilk günlerde, kızlar maaşlarını almayarak, olabilecek en soluk basmalara bürünerek, oğlanlar başlarını tıraş edip, kasketler, ayaklarına mesler geçirerek yerleştiler buraya. Burjuva ailelerinden kesin bir kopma: Önce kendilerinde bir yeniden yaratmayı gerçekleştirmek için, kitleyle, başka bir sınıfla bütün bağlantılarını, alışkanlıklarını koparark, daha sağlıklı bir ilişki kuracaklarına inandıkları için.

Ama göze batıyorlardı işte, oralara gelen herhangi bir yabancıdan çok daha fazla. Çocuklar Noel baba kostümünü kimin ve niçin giydiğini nasıl merak edip akıl takarlarsa öyle. Bugünlerde dikkatli olmamız gerekiyor. Hele şu son mitingin başarılı olabilmesi, gereksiz tutuklamalar

olmaması, ve asıl önemlisi öncülüğün kaptırılmaması için...

Gecekondunun havasız odası mis gibi sarımsak kokuyor. Ömer yine de acıktığını fark etti.

Lale, o her zamanki kocaman, tatlı maviş gözleriyle dağıtmak istedi Ömer'in kızgınlığını.

«Nur'un anası bizim için mantı yapmış, onu yiyeceğiz.»

Ömer, arada sırada yanağına inen tiki zor durdurdu. Biz istediğimiz kadar onlarla sınıfsal bağlarımızı koparmağa çalışalım, en azından tencere tencere mantılarla peşimizdeler.

Mantıyı pişirmiş olan Gülsüm hanım, Ömer'e dargın dargın baktı :

«Ayol bir mantı yemenin sosyalistliğe ne zararı var? Siz endazeyi hepten şaşırdınız. Hem de bugün Leyla'nın doğum günü.»

«Doğum günü mü? Bugün mü? Boykottaki kritik durumumuz, ve doğum günü, vallahi dağıtacağım şimdi hepinizi. Mantıyı da kafanıza dökerek.»

«Gecekonduda oturan mantı da yer, halk yemeği değil mi?»

Gülsüm hanım, kendi çocuğuna olduğu kadar, onun bütün arkadaşlarına da, getirdikleri, getirebilecekleri, anladığı, anlamadığı bütün belaları hoş görmüş olmanın ve de hep karşılıksız büyük bir iyi niyetle vermiş olmanın rahatlığı içinde. Ömer bile fazla yüklenemez ona. Yüklenebilmesi için, Gülsüm hanıma, ancak somut gerçekler, sonuçlar, başarılar sunmalıdır, ki Gülsüm hanım kadar önyargısız bir kadın bütün bunları hemen alkışlayacaktır, ancak o zaman, o zaman yüklenebilir ona, kendinde yüklenme gücü bulabilir. İyi aile çocukluğu, kasket ve mesle hemen değiştirebilecek yapısal değişiklikler getirmez adama.

«Elinize sağlık Gülsüm hanım ama, bugün doğrusu yanlış gün seçmişsiniz, tam ikide hepimizin Ortadoğu'da olmamız gerekiyor.»

«Olursunuz, sizin gibi aslanlar bunca mantıyı bir anda süpürür.»

Süpürdüler de, Gülsüm hanımın elinden çıkma her şeyi hemen yalayıp yuttukları gibi. Yine zaman bulup da, yakaladığını evinde bir güzel banyo yapmasına karşı koyamadıkları gibi...

Mantı çabuk dağıldı.
«Sema nerde yahu?»

Sema'yı soran yine Gülsüm hanım. Onu çok sever, en çok da ona bakmak ister anaç yüreği; ama şimdiye kadar bir tek Sema'yı evine getirip yıkayamamış; gizliden, gecekondusunun, bu minimini kızı yıkayabilecek zorluklarını tamamlayamamıştır. Sema küsecek gibi gelir Gülsüm hanıma; Sema, bütün bunları, aynen böyle böyle olmalı, ne kadar özürsüz, aynen böyle böyle olmalı diye yapıyor duygusu verenlerin başında görünür ona. Yıkanmağa, ya da onun gibi başka küçük bir değişikliğe karar verdiği zaman, hiç çekinmeden Gülsüm hanıma gelebileceğini de. Onun için ürkütmekten çekinir onu; üstüne düşmekten, ona bir gün çıkabilecek yardım umudunu tümüyle yitirmekten.

Ömer, Sema'nın yokluğu üstünde durmadı. Sema'nın sessiz sorumluluğuna öylesine alışmış ki, onun şimdi çoktan fakültede, kendilerini beklediğine emin.

«Bana bakın, bugünkü şamata yenilenmesin. Gülsüm hanım lütfen siz de, bize gereken yardımı, biz istemeden yap-

mamağa çalışın; bazen dergi basımı, kâğıt, ne bileyim bir yığın gereksinmemiz oluyor. O zaman siz gelirsiniz önce ıklımıza, biliyorsunuz.»

Gülsüm hanım, vermenin de azlık verenin seçimi olduğuna inanan ve bunu sevenlerden, ama, vermeyi, mutsuzluk nedeni yapmak daha kötü, bunu bilecek kadar duygulu.

«Oldu be Ömer'cim. Yeter ki kızına. Aç ayı oynamaz, şimdi daha iyi iş çıkarırsınız, görürsün.»

«Neyse arkadaşlar, şimdi buradan ikişer ikişer çıkalım. Kimse aynı yönde gitmesin. Fakültede dağılacağımız gruplar hazır. Özellikle genç arkadaşlar bize yatkınlar. Bugünkü seçimleri kazanmasak bile, gücümüzü mutlak ortaya koymalıyız. Gençlik kesimi yitirilirse, öteki kitle çalışmalarında yardımcı bulmak zorlaşır, biliyorsunuz. Mitinglerde başımıza gelenleri unutmayalım. Sendikalar, çığ gibi büyüyen bir gençlik kitlesini tamamıyle karşılarına alamazlar...»

Tartışma yapmanın zamanı değildi zaten. Ömer'in dediği gibi birer ikişer da-

ğıldılar. Evde, kesif bir sarımsak kokusu kaldı. Hasan'ı korkutan, ürküten kokular gücünde, en az onlar kadar ürkütücü.

Sema, tam karşısındaki sobanın yanında babaannesini görür gibi oldu. Gözlerini ovuşturdu yeniden. Ne oluyor bana? Ali'den korkuverdi o an. Onun yanında, başına kötü bir şey gelmesinden. En azından, Ali'ye kötü resimler göstermemeli; en azından bunu yapabilmeli.

«Kendini çıkarsana azcık dışarı. Bak ne güzel güneş var, güneş gören kediler hemen büyür.»

«Büyümesin o zaman hemen doğurur, babaları yavrularını boğar.»

«Boğmaz boğmaz, ben söylerim.»

«Ne zaman söylersin? Sen söyleyemeden boğuverirse?»

Hep doğruyu söyler çocuklar; Sema, Hasan'ı bir daha görene kadar. Hasan'ın Ali'nin kaç yavru kedisini, boğmasa bile dağıtabileceği öylesine gerçek ki.

Ali, yine de çıktı dışarı, insanı yaralayacak kadar usludur o; Sema korka

korka yeniden döndü sobadan yana. Çoktan ölmüş babaannesini orada, o kimselerde bir benzerini görmediği asık suratla otururken gördü.

Babaannesi hizmetçilik etmiş, Ankara'nın o Ermenili, falan günlerinde, onlardan az Fransızca kapmış, ne zaman böyle sobanın başında surat assa, bir türlü beceremediği Fransızca sözcükleri sıralar dururdu büyükbabasına inat.

Büyükbabam, o eski Ankara'nın tüccarlığın her çeşidini, en bayağısından, en ufak hesaplarla ve namus gibi bir anlamda, ancak gâvur tüccarların müesseseleştirdikleri kavramlara hiç bulaştırmadan; ilkelin ilkeli biçimde yürüten Hüsrev efendi. Hüsrev efendi, beş vakit namaz kılar, karısını sırf iyi bir hizmetçi olduğunu, Ermeni tüccar arkadaşlarından birinden öğrendiği için almıştır; senetsiz borç verebilecek kadar cesareti vardır, ama ticaretin hiç bir inceliğini bilmez. Ama parayı, paranın, ne inançla, ne dinle, ne namusla, ne herhangi bir bilgiyle hiç bir ilişkisini kurmamıştır. Hüsrev beyin, Bentderesi'nde bir genelev satın alışı da bundan. Geliri iyi bu evin, önemi burda,

yatan kalkan o değil ya, bozuk beyaz peynir tenekesi satmakla kadın satmak arasında hiç bir ayrım olamaz; öyle ilkel bir şeydir ticaret, Hüsrev bey için. Bu bakımdan tanıdığı Ermeni ve Yahudi tüccarların, meslekleri konusunda bazı kuralları olduğunu her sezişinde onlara hem bozulur, hem de kendisini hor gördüklerini sezerek hınçlanır.

Büyükanamın sobanın başında işi ne? O da büyükbabamın genelevine taktı. Boşuna mı? Kevserbaba nennin derdi başka. Zamanından önce serpilmiş kızı Süheyla, zaten konu komşunun diline düştü. Neyse ki, bir zabit var peşinde kaç zamandır. Süheyla, beni alacak diyor. Peki, ya adam bu genelev konusunu kurcalayıp kızı almazsa.

Hüsrev bey o kanıda değil, emlak emlaktır, ister genelev olsun, ister umumi hela, akıllı adamsa işe böyle bakar, kızı da daha bir istekle alır. Ne yani, benim orayla işim bir kira, ucuza düşürmüşüm almışım. Senin akılsız kafan ermez; bir şey ucuza satıldı mı, tavuk da olsa, ölmüş fare de olsa alacaksın.

Kevser hanım, Sema'nın tam karşı-

sında, o anlaşılmaz Fransızca sözcükleri yineleyip duruyor. Aklınca Hüsrev beye karşı kurabildiği tek üstünlüktür bu.

«Git be, babanne, dedemin genelevi ne oldu ki, ölmeden satmıştı orasını, daha ucuza, kelepir bir tamirhane almak için.»

«Anan subayla evlendi, iki de oğlu oldu.» Sema anasının ilk evliliğinden, dedesinin çok güvendiği, bir ortağından olma, ama o ortak hiç kelepir çıkmamıştı, Sema'yı ve daha bir yığın borcu Hüsrev beyin üstüne yıkarak toz olmuştu.

Sema'nın yeni babası, emlak konusunda Hüsrev beyi hayal kırıklığına uğratmadı doğrusu; yalnız Sema'yı istemedi evine. Kimse de fazlaca durmadı bunun üstünde. Genellikle uslu ve sessiz bir çocuk olan Sema, ikide bir sobanın ardında küsmelenip kalan anneannesinin çok işini görüyordu çünkü.

Hiç direndi mi Sema, bir tek konuda, okula gitme konusunda; böyle bir konu evde, Samanpazarı anılarında aklından geçen hiç bir cümlede geçmemişti çünkü.

Sema bunu nasıl becerdiğini çok iyi hatırlıyor.

Anneannesinin, yeniden dedesine kızıp —ki bu hep o genelev yüzünden olur—, anneannesi, nedense dedesinin, sadece genelevin binasına değil bütün karılarına sahip olduğunu sanırdı. Ve evlerinde çalıştığı Ermenilerden öğrendiği tek şey, o sökülemez Fransızca, birkaç değişik börek ve de üstüne ortak karı almamaktı.

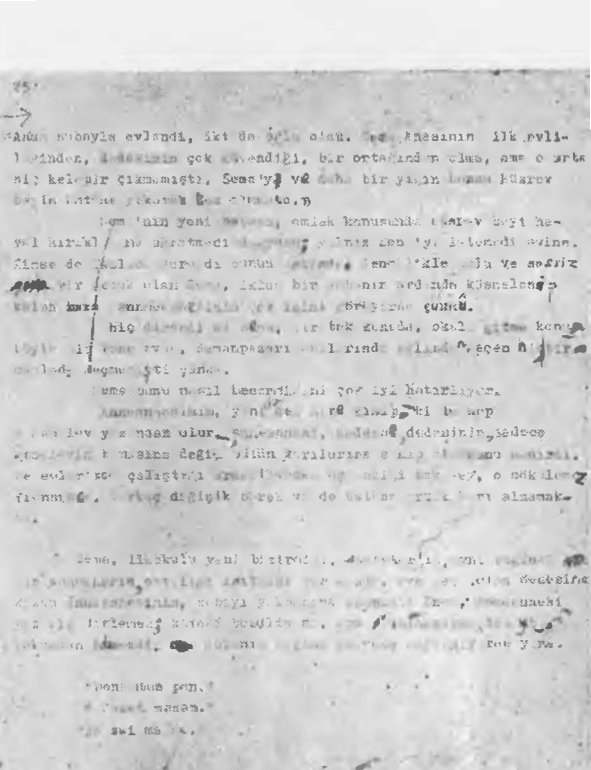
Sema, ilkokulu yeni bitirdiği, sonbaharın, aynı bugünkü gibi bir sonbaharın ortalığı ısıttığı bir günde, eve geç gelen dedesine kızan anneannesinin, sobayı yakmasına şaşmıştı önce. Anneannesi yaz kış dinlemez; kafası bozuldu mu, ardı ısınacaksa sobayı yakmadan etmezdi. Sobanın başına oturmuş söyleniyordu yine.

«Done mua pen.»
«Vuzet madam.»
«Jö swi madam.»

«Babaanne,» diye yanaşıvermişti Sema; o, içine bile isteyerek yerleştirdiği, bulamaç pekmez karışımı seyir-susma alışkanlığını aşarak.

«Anneanne, senin Fransızcan daha iyi olmalı ki?»

Anneannesi, Fransızca sözünü duyunca, bu evde kendisine değer verilen tek sözü duymuş olmanın yumuşamasıyle çıkışmıştı.

Hoş Geldin Ölüm'ün son sayfası... Sevgi Soysal'ın, yazı makinesinden çıkan son satırları...

tutkulu perçem

Birinci Basım 1962
İkinci Basım 1980
Üçüncü Basım 1982

Dördüncü Basım
Temmuz 1988

TUTKULU PERÇEM

Şeylerdeki şeyler işte sokaklardaki insanlar görmüyorlar beni. Oysa günlerdir tutkularım perçemlerimde dolaşıyorum. Nemli bir öğle sonrası, baş dönmeli, yeşertici. Yol kavşağında durdum. Arabalar habire geçiyor. Camlarında kızıl kızgın yüzüm, geçiyorlar. Yaya geçidinden tam üç kez geçtim. Trafik polisi de görmedi beni. «Gösterge... Gösterge!» diye bağırdım ona. Rahatlamadım hiç. Kızgınlığım tabanlarımda. Öğle güneşinde, kumsalda dolaşıyormuşum gibi çıplak ayaklarla, kızmış kumlarda yanıyor tabanlarım. Erkeklere, erkeklere, en çok onlara, bu kendilerini, sonra yine kendilerini sevenlere kızgınlığım. İki düğ-

meli, tek düğmeli, üç düğmeli ceketleriyle duyarsızlar ordusu yığın yığın geçiyorlar. Ceketsiz, kravatsızlarda biraz olsun umudum vardı, oysa tek dolaşmıyor onlar - güçsüzler. Raslamadım işte, birilerine raslamadım Ras-la-san-da, ras-la-ma-sanda, av-va gi-di-yo-ruz.

Durağa geldim. Çocuklu kadınlar, çocuksuz çantalı kadınlar, kadınsız çantalar, çikletli kızlar, çikletli at kuyrukları hep bekliyorlar. Onlarla beklemek. Yağmurlar yağsa, yıkansa bu duraklar. Kaldırıma iki liseli genç oturmuş. Onlar da bekliyor. Yanlarına gittim. Şöyle elimle «Açılın!» diyen bir işaret yaptım. Bir güzel yerleştim ortalarına. Şaşkın şaşkın bakakaldılar. Biri «şey» dedi, «otobüs» dedi, öbürü «yürüsek» dedi. İki elimle, ikisinin birden yanağına dokundum. Sağdakine, «Senin sakalın daha sert» dedim, «usturayla tıraş olsana.» İkisi de gözlerini sandallarımdan ayıramıyorlardı. Ayak parmaklarımı oynatmaya başladım. Kalkıp bir anda uzaklaştılar hızla. Duraktakilere baktım, karşı kaldırıma geçmişlerdi. Beklerler miydi benimle, bekliyebilirler miydi. Gelseydi otobüs, gösterseydim onlara. Geldi otobüs, ve ONLARIN kal-

dırımına yanaştı. Ayağa kalkıp eteklerimi silkeledim.

Tutkularımı gün aydımına çıkarmanın yeri miydi bu kent. Bu kent gidişli gelişli bir caddeydi. İki taraflı gelip gidenlerdi. Üç beş vitrin, bilmem şu kadar inşaat ve daha çok parti merkeziydi. Suç bütün bütün perçemlerimdeydi. Onlar böylesi kıvrılmasalar asmıyacaktım tutkularımı uçlarına, asamıyacaktım. Yeni dikilen bir troleybüs direği, bir yol makinası, bir kavga olmayı diledim. O zaman bakacaklardı. Bakmadan edemiyeceklerdi. Buna zorunluydular. Geçimleri bundandı.

Kenti, kent yapan iki caddenin birinden yukarılara doğru yürümeye başladım. Tepeye vardığımda ışıklarını yakınıştı kent. Bön bön bakıştık.

İşte bugünün kazancı —mazgal deliği— bu baş dönmeli, ılımlı günün kazancı ayaklarımın altındaydı. Deliğin başına çöktüm. Tutkularımı, birer birer perçemlerimden çıkarıp mazgaldan aşağı attım. Kentin lağımına karıştılar, oh! «Bu kadar» dedim. Bu kadardı.

KALABALIKLARDA

Çocukluğum yağıyor dışarda
Paslı korkulara, öpmelere sonra
Ordular, ordular sıkıntı
Güleç savaşlar geliyor
Nerde sevmeler, sövmeler orda.

Kalabalıklarlaydım çoğu. Doymazlık bir tutkuydu içimde, ilgilere yönelirdi. Öyleydi ya en ilk suçluluğumdu - yatmaklar, el değmemişlik kalırdı yanında. Bilirdi bunu kalabalıklar, öç almayı en iyi bilirdi. Yalnızlığıma el kor - kor da yorgunluğu katardı bana.

Oturmalarda duramazlığım olurdu yorgunluğum - giderdim. İşte böyleyken, böyleyken en çok giderdim, bu hep tepe-

li kentin bir benim olan doruğuna. Orada, o ben gidince benim olan yerlerde, öyle aşağılarda kalırdı kent, öyle büyürdüm ben yorgunluğumda. Atıverirdim yorgunluğumu aşağılara, o kalabalıkların oralara - tepe gizlerdi ayıp yerlerini. Her atılanı yutardı bu kent, bu yorgunluğumu da kendinin sanırdı, ne çabuk sanırdı.

Bir güneş batımı gelirdi sonra. Bir güneş batımı vardı bu kentin, yalnızlığımı kalabalıklardan alır, geri verirdi. Bozkırlığıydı, bozkırlığı kentliğinden önceydi. En dilediğimiz deniz kentleri, orman kentleri, insan kentleri gün batımında bozkıra yetişemezlerdi ya, böyle bu kent, gün batımında aşardı onları.

Bu dorukta, kalabalıkların üstünde diye bildiğim, yörem sensizlik olurdu. Her şey sensizlikti aslında. Sen dediklerim, en sensizliklerimdi. Bozkır ama, bir bozkır sendi bana. Genişlikti, bitmezlikti, kopmuşluktu, ıraklıktı. Ölü evli, ölük insanlı kentten, güve yeniği yaşamalardan utanmışlıktı. Güneş batımında yalnızlığımı kentten alıp geri verendi.

Sonra içinde yemek pişmezmiş gibiliği güzel evime dönerdim.

NE GÜZEL SUÇLUYUZ BİZ HEPİMİZ

Sana söyliyemediklerimi karıncalara söyliyeceğim, bozkıra senden benden yalnız.

Susuyoruz bak hep. Söyliyemediklerimizi susuyor, bilmediklerimizi konuşuyoruz. Bozkır senden benden yalnız, oysa yaratık dolu, yaşam dolu - ya karıncalar.

Hep oturup cıgara içiyoruz yetersiz, konyak içiyoruz yetersiz, en asıl yetersiz biziz, yalnızlığımız en yetersiz - ya bozkır.

Ben, kadının biriysem sevilmeliyim, sen bilmezsin güzel miyim, bu en bü-

yük güzelliğim senin bilmezliğin, duymazlığın ya en boş dalmalar gözlerimizde.

Bak, tozluyuz biz, çok tozluyuz ya bozkır, bozkır yolundan kamyonlar geçerken kalkan toz.

O başka, yapışkan bizimki, yağmurlarla yıkanmaz.

Bak, hayal kurarım, en zevksiz acıklılara gözyaşı dökerim de kendimi bilmem. Biz bilmeyiz birbirimizi; böylesine mutluyuz bazı.

Bu evrende her şeyi silecek birileri, yaşamları hepten. Bu önemli değil; biz çoktan tükenmişiz.

Somutlara güvenimiz yok hiç, onlar kalmaz, yok. Herkesler, her şeylerini çok şeylere harcıyorlar, tutsak kılıyor bu şeyler onları, hep onlara çarpıyorlar yaşantılarında.

Ama bak, gerçek tutsaklar biziz, soyuttan gelir bizimki, savaşılmaz.

En değerli somutlarımı yoktan satarım da kurtulamam ötekilerden, bilirsin.

Bırakıp bırakıp ırak kentlere bile gidemeyiz, bu uğraş ister.

Bak, bizi ağaçlandırmak güçtür ya bozkır.

BİR ŞEYDİ HİÇLİĞİ HİÇ OLUP YİTTİ

Demirlerin arasına ipler gerili, iplere çamaşırlar serili, bi rüzgâr sonra bi fırtına, iplere çamaşırlar gerili, beyaz kar gibi, ipler yerlere serili, fırtına tipi, bi köpek havladı şimdi, fincanlarla çaylar içildi, erkeklerden söz edildi, sırtlar, koltuk altları terledi, sonra bir kadın unutup kendini - inledi, inledi.

Tavalarda yağlar ekşidi. Çamaşırlar kirli, birikti birikti. Islatılmış, kokuşmuş çamaşırlar, çamaşırlar, kokuları, kirleri, birikti birikti. Buzdolapları, kamyonlar, koltuklar, halılar kamyonlara yüklendi. Kamyonlar ardarda ardarda, yarlardan

devrildi, devrildi. Eskiciler geldi, dilenciler gitti, verildi, verildi, verildi.

Tak, tak, tak, bir sincap sesi, bir çocuk ormanını süsledi. Tak, tak, tak makinanın sesi, bir erkek gerindi, esnedi. Sincap fındığını yedi. Bir kız çocuğu fındık gözlerini, ilk erkeğine gülümsetti.

Baba, dedi.
Sana bebek almıyacağım, de-dedi.
Sana cici elbise almıyacağım, de dedi.

Sana muz da almıyacağım, de-dedi.
Fındık gözler sıcak, ateşli.
Seni yine de seviyorum, dedi.

Sabah karanlığında bir borazan sesi. Fırçalanıp deri çizmeler, somya gıcırtıları dindi. Kapılar, pencereler kilitli. Asfaltta çizme sesleri. Rap ileri, rap ileri. Yığın yığın insan kemikleri, bir köşede altın dişleri, bir köşede kilise resimleri, evleri, eviçleri, okulları, bu seninki, bu benimki, alıp götürdü her şeyleri, bi kan seli, bi kan seli.

Arta kalan bir insan eli. Bağırsakları düğümledi. Ve bir günün doğumunda.

Ördüğü ağı kan denizinden, toplayıverdi. Beklediği, bildiği, o fındık gözleri, ağında ayırdetti. Eller damarlarını gerdi. Gözler ısındı, ateşlendi. Yine de se... diyecekti. Parmaklar bileklere kilitlendi. Bir avuçiçi, bir sinek ezer gibi, EZİP GÖZLERİ İÇİNİN FINDIĞINI YEDİ.

ON BİR AYIN BİRİSİNDE GİDELİM GÜZEL GİDELİM

O çok ormanlı ülkede kadının birinin canı sıkılıyordu. Ama ormanlı bir ülkeydi bu, yeşil yürümeli, gezmeli. Kendini sevdirmeyi bilmiş bir güneşi vardı; soluk hasta benizli, ilgi dilenen bir güneşi. Ve ne denli çok bulutları vardı — Ta yüreklere sinik, beyinlere inik.

İşte yine sıkılıyordu kadın. Bıraktı kocalarını, nenlerini, bilmemnelerini ve yürümelere çıktı. Islaktı çimenler kısır güneşin kadınsızlığında. Böyle ıslak çimenli bir yolda sevindi kadın oluşuna.

Öyle sevindi ki yorulup en erkek ağaçların oradaki bir banka oturması oldu. Kocalarını, nenlerini, bilmemnelerini düşünecek gibiydi.

Sonra oralarda biryerlerden yetmişbeşlik bir adam geliverdi tozluklarıyla. O erkek ağaçların orada sıkıntısını yudumlayan kadının yanına oturuverdi — nasıl demeli, nasıl atlatmalı bu adamı. Zayıftı, çöküktü, dövülmüştü ilkin. Sonra güleç mavi gözlüydü, kısa sivri bir sakalı vardı ve.

Böyle çok ağaçlı ülkelerde emekliye ayrılmış bir din bilimi profesörü nasıl olabilirse öyleydi adam. Öyle kılıklıydı. İşte konuşmamak olmazdı onunla dediğimiz denilenlerdendi. İyi bir adamdı, şaşırtmazdı insanı ve kadına din bilimi profesörü olduğunu söyleyip kılığına uydu.

Sonra dinden, o biçim eskittikleri tanrılardan konuştular. Kadın kocalarını, nenlerini, bilmemnelerini, adam torunlarını anlattı. Bir toprağı vardı adamın, satsa mıydı? «Sat» dedi kadın, «sat da güneye git böylece tozluklarını da çıkar» dedi.

Bu satma konusu çok önemli oluverdi. Gerçi tanrısını eskitmişti adam ama din bilimi profesörlüğünü gereğince eskitmemişti. Din kitaplarını ahlâk kurallarıyla, ahlâk kurallarını inançlarla, inançları din kitaplarıyla karıştırıyordu durup durup. Oğullarına kalması için toprağın ölümüne dek satılmaması gerektiğini savunuyordu. «Güneyde toprak yoktur» dedi kadın. «Hep denizdir, göktür oraları, mavidir bir tek. İşte gidince oralara unutursun toprağın olduğunu, sattığını da ve,» dedi. «O zaman oğullarımı da götürmem gerekir» dedi adam. «Oğulların gidince güneye hep mavi kalmaz oraları, bakarsın topraklı tozluklu bir güneydesin.» dedi kadın. «Bu satmamam olur» dedi adam. Ölümünden sonra bile iyi olmak isteyen bir adamdan usandı kadın. Tozluklarını çıkarmak istemiyen bir adama tozlukları bırakılmalıydı.

«Kocalarıma, nenlerime, bilmemnelerime dönmeliyim,» dedi kadın. Ve birlikte kalkmaları oldu. Erkek ağaçların arasından kolkola yürüdüler yeşil.

Sonra ayrılmak geldiğinde kadını öpmek istedi tozluklu — İşte hiç hayır den-

miyecek bir durumdu bu. Uzattı kadın dudaklarını, öyle içten öptü adamı — erkek ağaçlar tedirgin oldular.

Kadın evine döndüğünde, o yaşlı adamın yarınlarda kendini o erkek ağaçların ordaki bankta bekliyeceğini biliyordu.

Adamın toprağını satmıyacağını ama yine de her gün bu konuyu tartışacağını biliyordu.

Günlerini adama topraksız güneyleri, tozluksuz yaşamaları anlatarak geçireceğini biliyordu.

Artık kocaları, nenleri, bilmemneleri sıkılacaktı, BİLİYORDU.

DÜŞMANLIĞI OLAN BU SEVİNÇTE

Takırtılar, çakırtılar, sessizlik, büyüyen sessizlikte bir kız çocuğu, çatal bıçak takırtısı, babasının ağırlığı üstünde, sofra başında baba, takırtılar, çakırtılarla büyüyen sessizlik yüklenmiş ona, sofra başında, sofra başında. Daha yese, daha yese, daha, daha. Başka ne var?, bu kadar mı?, ne zamandır canım şunu çekiyor, neden bunu değil de şunu pişirdin—, neden bunu, neden şunu değil de bunu? Soğumuş çorbasıyla, doydun mu? diye so-

ran, sorabilen kadın bir de. Onun, o adama gürül gürül akan sevgisi, bu sevginin arta kalanlarda bıraktığı doyumsuzluk, eziklik, itilmişlik, bunların yükü, anlatılmaz bir sevginin yükü bir de. Hepsi üstünde, boğazında o düğüm yine.

Kara diken sakalları babamın. Öpücüklerinde ilk tiksintiyi ayırdettiğim sakalları, bir hayvan soluğunu ilk getiren bana, bir erkek soluğuna ilk tiksinti, nedensiz. Ona benziyormuşum; öyle derler rahatça; çıkacak, benim de sakallarım, kıllarım olacak öyle, onun gibi sakallarım, kıllarım olacak ilerde, bunlara varacak benzemem, söylerler rahatça söylerler, ilerde bir kadın, onun gibi kıllı ama kadın, ilerde, rahatça söylerler — ezilirim, o ağırlık üstümde, boğazımda o düğüm yine. Ak — mavi, bir kadın, bence en güzelinden, en güzelinden bir kadın onu, bu sevgisi üzerine enine boyuna yayılanı sever, bilemediğim varamadığım bir nedenden sever — bu sakallı kadınlığımdan sorumlu olanı, bu yükü, düğümü bu, sever işte.

Yesene!

Bir yük, bir düğüm somut bir havlama şimdi, sofranın başında bir patlama, bir güç oradan tabağıma, ulaşan bir büyüme tabağıma, yemeğime bir çoğalma getiren, bir biçimlenme ağırlıkta, sofranın başında, başında.

Sessizlik bölündü işte, daha büyük bir ağırlık onu ezdi, tüketti. Radyo, radyonun sesi, Hitler, uçaklar, savaş, savaş diyen sesi radyonun. Kulak kesilmeleri unutup beni, boğazımdaki düğümü, üstümdeki ağırlığı ansızın kesen sesi radyonun. Köye gideriz, karartmalar, bombalar, sığınaklar, büyük, yeni patlamalar, çözülen düğümler bir de, yeni yepyeni biçimlere düğümlenmeye, düğümlere çözülen düğümler — bir kız çocuğu kayıp giden, sofradan kopabilen, uçucu, kurtulmuş yükünden, bir sofra çemberinden, bir bahçe özgürlüğüne konabilen.

Bahçe güzel. Güneş, güneş. Sofrada patlayan bombalardan, savaştan, kocaman bir Hitler'den habersiz. Bir savaştan dışarda, yukarda kalmış. Bahçe duvarına oturup duyduklarımı anlatıyorum yüksekten. Anlattıkça bir sevinç yıkıyor içi-

mi. Öyle sessiz, öyle durgun bahçe. — Ah, gelseler, bi gelse uçaklar, savaşlar bi ulaşsa bize, o zaman ne güzel olacak, şimdiye dek olamamış, özlediğim, bilemediğim en güzel şeyler olacak.

Günler geçiyor geçiyor bir örnek. Tekdüze düğümleri, ağırlıklarıyla tekdüze, günler geçiyor — gelmiyorlar.

— Anne, hani savaş çıkacaktı?

— Saçmalama, yok öyle şey, Allah korusun, doğru konuş.

Bir ben bekliyorum. Bir ben sevineceğim demek. Bir savaş, bir kocaman Hitler, büyük çok büyük patlamalar bir benim olacak, yeni güzel biçimleri bir bana verecekler. Gizli, yüce tutkuları olanların sessizliği çöktü üstüme — büyüdüm. Top oynarken, ip atlarken göğe bakıyorum hep, hep onları gözlüyorum gizliden. Okullar açıldı ve en kötüsü savaştan Hitler'den, uçaklardan söz edenlerin eksildi korkuları. Özlemimi yücelten korkuları eksildi. Boş durmuyorum ben de, ayak yoluna kitlenip babaannem gibi namaz kı-

lıyorum, dua bile ediyorum bütün gücümle.

Oysa o sisli, bayraklı, şenlikli sabaha karşı duramıyorum yine de. Gazeteler. Kafam kadar başlıklarıyla gazeteler. Kayıtsız, şartsız teslim. Kavrıyamadığım başlıklarıyla, kavrıyamadığım sevinçlerle okunan gazetelere karşı duramıyorum yine de. Bu sevinçte, bu genel, bekleyişime bir yerde düşmanlığı olan bu sevinçte bir üzünç var bana. Bu genel korkunun bitiminde bana, tek bana bir korku var — seziyorum.

— Anne uçaklara ne olmuş?
— Hepsi bitti. Savaş bitti.

Düğüm, boğazımda o düğüm yine. Bahçe bile o güzel sessizliğini, yukarda, habersiz kalmışlığını yitirmiş. Konukomşu duyduğunu, okuduğunu, istediğini anlatıyor koşarca. Karşımızda oturan İngilizler, şampanyalar patlatıyorlar balkonda. Göğe bakıyorum en son.

Gelmiyecekler, uçaklar gelmiyecek. Ne savaş, ne karartmalar, ne Hitler.

Aldatıldım. Sevincimi boğazıma düğümlediler. En güzel bekleyişimi paramparça ettiler — Bundan böyle savaşsız.

HANİ SAVAŞ
NERDE SAVAŞ
İŞTE SAVAŞ
GÜZEL SAVAŞ

Bir dönüşün — dönüşün — yüzün, bir yüzün dönüşü. Bir yüz ufalan — aynalarda, büyüyen aynalarda — toplumları yansıtan. Gülmelerin, ağlamaların dümdüz olduğu, derinliklerin yassıldığı aynalarda — onları yansıtan. Küçük yüzüyle. Bir o kadar küçük, yassı bir o kadar. Bakan gözlerle bakıyordu işte kendine, yalnızca bakan görmeyen gözlerle kendine. Birine ya da. Onları yansıtan bu kendini de yansıtıyordu. Tanımıyordu kendini, geride kalıyordu, kokuşuyordu çünkü yüzü toplumları yansıtan aynaya,

yapışıp kalıyordu sonunda aynaya, yapışıp kalıyordu. Sonra kendi yetişip bakıyor, ayırdedemiyordu kendini. Tanımıyordu ne güzel.

Bir onlara, bir kendine, bir onlar bir kendi, sonra bir süre onlar, bir süre kendi — en çok kendine, en bilmediğine. O denli duyarsız gözlerle ve çok uzun. Gözleri görme yeteneklerini yitiriyorlardı. Öbürlerine dönüşünde bakıyordu kocaman yuvarlaklar olmuşlar. Dönen, ufalan git gide. Döne döne uzaklaşan — uzaklaşan, bir noktada kaynaşıp yiten. Bir başka uzayın, yörenin ötekileri. Bir başka uzayda, bir başka yörede dönen noktalar. Çok zor oluyordu izlemek, kısılıyordu gözleri, yumuluyordu yorulup. En ilk yorgunluğu oluyordu bu, en öz yorgunluğu. Kendi göz kapaklarının kendi noktaları dönüşümlerine başlıyorlardı. Oynaşan, uçuşan kendi noktalarından daha yorulan bıkan gözlerle bakıyordu görüntüsüne yine.

Yassı görüntüsünü — en bilmediğini, tanımadığını en, çıkarıyordu kesip aynadan — onları, ötekileri daha iyi yansıtan.

O zaman o başka uzaylara salıverdiği, saldığını sandığı onlar, onların noktalaşmışlıkları başlıyordu birleşmelere, kaynaşmalara — işte yeniden doğuyor gibiydiler. İşte bir bahar oluyordu toplumları yansıtan aynada. Arsız sineklerdiler, çiftleşiyorlardı boyuna. Ne güçlü olmuşlardı. Dönüyorlardı eski biçimlerine. Çok çok çoktular ama biliyorlardı küçük yerlere sığışmayı, en dar yerlere sığmayı nasıl biliyorlardı. O birinin görüntüsünü kesip çıkarttığına sevinmesi oluyordu. Kalıyordu görüntüsünün boşluğu — aynanın güldüğü yer oluyordu. Ne denli engelliyordu onların hareketlerini, yassılıkların hele. Ve ne denli sığışsalar da, kendinin, kesip çıkarttığı görüntüsünün boşluğuna uğradılar mı ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Orası aynanın yassılığının bitimi oluyordu, yassılıklarının bitimi. Dengelerini bozuyordu işte bu aynanın yassılığını aşmış kesik. Başlıyorlardı düşmeğe ardarda — tek başına düşemezlerdi ya, düşselerdi yanılması olacaktı, ne güzel yanılması. Oysa ne gülünçtüler bu birlikte oluşlarıyla, ardarda düşüşleriyle bu. Bir kahkaha oluyordu görüntüsünün kesip çıkarılmışlığı — utançsız deli gülmelere bi-

çimleniyordu. Sonra ötekiler, o yassılığın bitimine, kesip çıkarılmışlığın boşluğuna daha uğramamış olanlar, daha ondan habersiz olanlar da katılıyorlardı bu gülüşe. Onlar daha oraya gelmemişlerdi ki, raslamadıklarını bilmezlerdi ki ve bilseler gülmezlerdi ki — yalnız gerektiğini bilirlerdi gülmenin kahkaha atılan bir yerde. İşte kendi kesip çıkarılmışlığının utançsız kahkahası karışıyordu onlarınkine, bir yerde onların gülüşü oluyordu. O eski görüntüsünü, o kesip çıkarttığını bile bu denli yabancı bulmaz oluyordu, bu son biçimi, bu gülme olmuşluğu daha yabancılığı oluyordu. Gülüyordu onlar, kendiyse bir gülüştü yalnızca, boyuna gülüyordu — gülüyorlardı işte birlikte. İç içe eriyorlardı, tüm ayrılıklar yitiyordu, önce ayrılıklar yitiyordu. Ama boşluk vardı ya, yassılığın bitimi vardı ya, kesip çıkarılmışlığı — onların gülüşünün kesimi oluyordu, birer birer asıl onların yitimi. Onlarsızlığını bilip tadına varana dek yitimi. En son en gerçek biçimlenmesi başlıyordu bundan böyle. Koygun kırmızı bir korku oluyordu. Bir korku yabancı kalamadığı, yabancı kalamadığı tek biçimi oluyordu bu korku olmuşluğu. Koygun

kırmızı bir korku oluşluğu, dışında kalamadığı, aşamadığı, seyredemediği hiç. Ayırdedemediği gülüşünden iğrenmişliğini, görüntüsünün kesip çıkarılmamışlığını, yassılığını, bir arada, bir yerde oluşluğunu ÖZLEMESİ OLUYORDU.

Bir uyanışın — uyanışın — düş — bir düşün uyanışı, uyanışın getirdiği kalabalıklarla. Kalabalıkların ortasında, ta içinde kalabalıkların — eskimiş yüzüyle — bütün düşlerini görmüş olmuşluğuyla. Uyanmışlığın, düşlerin yitmesinde biçimlendiği kalabalıklarda. Sıkılmamız birlikte, bir arada en güzel SAÇMALIĞIMIZ.

Bir de ölmüşleri mi seveceğiz? Hey anlıyamadınız mı daha ne olduğunu, anlıyamadınız mı daha ne olmadığını. Pekâlâ, söyleyin onlara daha dikkatli olsunlar. Atmayın her şeyi ortaya. Saklayın. Dişlerinizin takma olduğunu söylemeyin. Yaşınızı gizleyin. Unutun küçükken altınızı ıslattığınızı. Kocalarınız söylev çekerken don paça hallerini getirmeyin gözünüzün önüne. Bayramlarda yaşlıların elini öperken onlar birileriyle hiç yatmamışlarmış gibi, bir siz bu suçları işlemişsiniz gibi saygı duyun onlara. Bereketin,

çoğalmanın sorumluluğu bir size kalsın, öyle utanın öyle büzülün, saygıdan bayramlarda yaşlıların ayaklarını öpün.

Bakın birlikteyiz işte. Yaşıyoruz ya birlikte. Aşkın sözü mü ediliyor gelin sövelim. En sövenlerle en sevişenleri bırakıp dövüşelim. Nerde savaşınız? Hadi oraya gidelim. BİRLİKTEYİZ YA HADİ SAVAŞALIM BİRBİRİMİZLE.

DİYEREKTEN
BİZİ BİR YARIN KIYISINA
BIRAKTILAR
BAKTIK
BİZİZ AŞAĞILARDA

Lacivert pardösüsü, kurbağa gözleriyle ona, bu yıllanmış sıkıntıya rasladığımda sokaklarda dolaşıyordum, beni görünce gözleri, yıllanmış donukluklarında parladılar az.

— Bak şimdi sana raslamak. Anlatamam, anlamazsın.

Yıllanmış sözleri, lacivert yağmurluğuyla, bu yıllanmış sıkıntıya raslamak güneşli nisanlarda sıkıntımla raslaşınam gibi bir şeydi.

— Sıkılıyorum, anlarsın. Bir yere gidip içelim.

Anlardım. Beklemediğim bir anda yüzyüze gelince sıkıntımla, böyle nisanlarda küt diye raslayınca ona, içerdim de.

Bir araba çevirdi bindik. Kentin beni çok az taşımış sokaklarına yöneldik.

Sormazdım nereye gittiğimizi. Eski bir seyirciydim ben. Şaşıyordu buna. Nereye gittiğimizi sormamam şaşkınlığımızdı ama sormazdım ben, oluşları beklerdim, bir onlar vardı, sormalar eksiltmez, katmazdı olmalara, bir şeyler bilirdim, seyirciydim, seyircisi kendi oluşlarımın beklenmedik.

Bence bilinmedik, gidilinmez sokaklarından birinde kentin durduk işte.

— Beş dakika bekler misin.

Bekledim. Gelmezdi belki dönmezdi, bilmeliydim. Döndü. Bir kâğıtla elinde döndü. Baktım birtakım sokaklar resmedilmişti kâğıda. Bir ev tarifiydi bu. Birinden bir ev tarifi almıştı. Birinin evine götürmeyi mi tasarlıyordu beni, bilemez-

dim, sormam yoktu seyrim vardı. Bu kez tepelere doğru yol aldı arabamız. Bir bakkalın önünde durdurttu arabayı sıkıntı. Kaysı pestili yapışlığında bir bakkala soktu beni. Şarap vardı yalnızca şarap ve biz şarap sevmiyorduk anlaşılan, çıktık dükkândan. Başka bir bakkalı arıyorduk şimdi de. Aradığını bulamıyan biri olmalı diyordum; bulduk başka bir bakkal.

— Rakı var mı?

Vardı. Ne istediğimi soruyordu bana boyuna. Bir seyirciye soruyordu bunu. Çıkıp dükkândan yürüdüm. Koymadı beni. Bitmemişti.

— Sevmez misin rakı?

— Severim, niye sevmeyim hem.

Döndük.

Rakı aldı. Bir çok şey sordu, kaşar peyniri aldı sonunda.

Evi arıyordu şimdi. Arsalardan geçtik. Çukurlar, taşlar geçiyordu ayaklarımın altından. Çukurlardan birine atmak onu.

— Seni şu çukurlardan birine atsam, iyi olur.

— İyi olur.

Güldü. Ne güzel yürürsün, ne güzel sıçrarsın, ne güzel seninle olmak, beklediğim sözlerini sıraladı. Yere eğilip beyaz çakıltaşlarıyla doldurdum avucumu. Onlarla oynadım bir süre. Onu tekrardan izlemeye başladığımda baktım dalmıştı. Yana kıvrılan yola sapıverdim. Bir sevinç yayıldı içime. Aşağılardaydı kent. Taşlardan hendeklerden seke seke koşabilirdim ona. Yani nisanlara başlıyabilirdim. Sıkıntımla, seyrimle gelip buralara, aşıvermek onları, atlatıvermek. Adımı çağırıyordu, döndüm.

— Burdayım, numaralara bakıyorum ben de.

Birdenbire buluverdi evi. Bulamaz sanmıştım. Bir apartmandı bu. Zemin katında bir dairenin kapısı önünde durup lacivert yağmurluğunun cebinden bir anahtar çıkardı. Bir anahtarı olabileceğini nasıl bilebilirdim. Oluşlar vardı bir tek, olmuş oluşlar. Anahtarı vardı artık. İçeri girdik. Boş bir eviçi. Boş görünen bir eviçi. İnsanından çok kira ücretini kapsıyan bir eviçi. İki yatak vardı. İki bekâr adama ait iki yatak. İki ayrı odada iki yatak.

Yatakların birinin durduğu odaya girdik. Yerde bir çok kitaplar, dergiler vardı. Anlamsız bir düzen duygusuyla üstüste dizilmişlerdi kitaplar. O denli dağınık, bakımsız bir eviçinin tek düzeniydiler. Karışık yatağın orta yerinde tortop bir pijama görüntüsü, tahta bir iskemle, bir iskemle olmayan oturma şeyi, alçak bir masa, bir insana ait olabilecek türlü ıvır kıvır bir de. Oturdum. Eviçinin çirkinliğine güneş gözlüklerimi çıkarmadan baktım bir süre. Alışınca çıkardım gözlüklerimi. Ağır insan kokusu bulandırdı içimi. Pencereyi açtım. O mutfaktaydı. Şişe açacağı arıyordu. Kırık boyunlu bir şişeyle döndü sonra. Şişe açacağını bulamamıştı. Hiç olmazsa onu bulamamıştı.

Bardaklarımıza içki koydu. Susmadık da.

Bir dilenci bir evin kapısını çalmış pasta istemiş. Kadının mı doğum günüydü, dilencinin mi? Bir arkadaşım evlenecekti sonra vazgeçti. Esaslı bir nedeni vardı bunun, bavulu yoktu arkadaşımın. Hem benim hakkımda böyle konuşmağa hiç kimsenin hakkı yok. Annen baban işte bunu bilmezler. Kız seni bana vermez-

ler. Kapıyı çaldım, açtı. Gecelik vardı üstünde ve pazar günüydü. Ona bu durumda bir erkeğin duyabileceği, neyi, duyamadım. Pazardı. Pazar günleri başka günlerdir. Neyi duyamadın pazar günü bir erkeğin geceliğe. Ötekiyse yanına oturan her erkeğe sulanır. Bundan bir ay önce çiçekçiden kendim için çiçek almak istedim. Param çıkışmadı. Adam verdi çiçekleri yine de. Çok sevdim adamı oysa parasını vermedim hâlâ, hiç bir bayağılık yok benim yaşamımda. Parka gidince doğru kümese koşmuş. Açma kümesin kapağını, dört tane ördek var, kuğu, KUĞU ÖLELİ BİR YIL OLDU.

Yerde yığılı dergilerden bir tanesinde resmi çıkmış. Yırttım dergiyi. Her tarafa saçtım parçalarını. Eviçi güzelleşti. Resmini tükürükle gömme dolabın kapağına yapıştırdım başaşağı. Jelatin kutusu içinde bir çift pantolon askısı ilişti gözüme. Kutuyu yırttım. Mutfağa geçip musluğa bir fiyong yaptım onla. Bir tavayla saplı rende geldi elime mutfakta. Odaya döndüm onlarla. Pencereye perde niyetine gerilmiş, deseni, rengi belirsiz kumaşın çivilerine, o kocaman kara çi-

vilerine döndüm. Onları astım o çivilerin üstüne. Boyuna güzelleşiyordu eviçi. Somyanın altında duran bavulu çekip çıkardım. Açtım. Kirli çamaşırlar vardı içinde, bir de nüfus kâğıdı. Kirli çamaşırlar ve nüfus cüzdanı. Nüfus cüzdanı, kirli çamaşırlar ve de. Açılmamış rakı şişesinin altına koydum nüfus cüzdanını. Eviçinin insanı döndüğünde, rakıyı bulsun istiyordum. Nüfus cüzdanı üstüne kondu mu bulunurdu rakı. Şarkı söylüyor, dönüyordum eviçinde. Boşalıyordu şişe, eviçi güzelleşiyordu boyuna.

Bir evrimin bitiminde ayırdettim onu ansızın. Eviçinin güzellendiği oranda artan çirkinlikti şimdi. Patlak, kurbağa gözlerini dikmişti üstüme. Bir erkek soluğuydu of nasıl çirkin. Güzelliği eviçine harcamıştım. Bu soluğa bu çirkin hayvanlığa katacak güzellik kalmamıştı. Tüketmiştim. Bıçağı, pantolon askısıyla süslü musluğa fırlattığımda son çirkinliği eviçinin, kanıyla güzelledi mutfağı.

Odanın ortasında yatıyordu. En güzel türküleri hatırlıyordum hep. En güzel türküleri söyliyerek iç organlarını saçıyordum ortalığa. İç organları büyüsüne ortaktı türkülerimin. Ulaştı eviçi güzelli-

ğinin doruk noktasına. Bir sıkıntının, bir sıkıntı biçimindeki çirkinliğin, en çirkin ölüsünün ortaya saçılmış iç organları bütünlendi güzelliğine.

Taşlar, hendekler kayıyordu tabanlarımın altından. Çakıltaşların avucumun içinde. Koşuyordum. Yeni nisanlara, lacivert yağmurluğuyla yeni bir sıkıntıya ansızın.

ÜÇ
PORTAKALIN
AŞKI

— Duvarın üstüne oturmuş ayaklarımı sallıyorum. Ellerim avuçların içinde. Yanıbaşımızda bir elma çiçek açmış kokusu ulaşıyor bize. Ayaklarımızın altında kent. Baharını yaşıyor. Hiç beklenmedik bir sırada güzelleşiveren çirkin kızlar gibi güzel. Yalnızız. Susmayı biliyoruz. Mutluyuz — mutluyuz değil mi?

Ama gök bütün ağırlığınca abanıyor üstüme. Kanım gürültüyle çekiliyor. Bir morluk yayılıyor ayak parmaklarından beynime doğru. Titriyor dizlerim. Dişlerim çıkmıyan bir çığlığa kenetli. Acı, kocaman bir acı sarıp sarmalıyor beni. Ön-

ce sevgen, yumuşak. Amansız, zorba sonra. Duvarın dibine çöküyorum. Bir tesbih böceğine yuvarlanıyorum. Sen önceki bakışlarınla bakıyorsun bana. Yüküm altında ezikliğim, acımla birlikte tekdüze süreler geçiyor bakışında; izlemeden geçen, yanımdan geçip giden bakışında. Yüküm ağırlığınca bir uykuda buluyorum kendimi. Bir uyku aşağılara yuvarlıyor beni — Yukarda sen benimle duvarın üstüne oturmuşsun. Ellerim avuçların içinde. Yanıbaşımızda bir elma çiçek açmış — Yukarda. Bir uykuyla uyanıklık arasında.

Gri renkli duvarlar, her türlü pisliğin üstüne alabildiğine büyüyen gri renkli duvarlar. Odalar, küçük küçük bölmeler ya da. Kapısız, penceresiz odalar. Her birinde tahta ranzalar, kocaman ibrikler, leğenler. Adamlar, adamlar, adamlar. Kadınlar, kadınlar, kadınlar. Bir Roma umumhanesi burası biliyorum, çok iyi biliyorum bunu.

Derinine derinine kafamın bir kuytuluğuna gizlediğim. Senin beni buraya getirişin yine. Yine hayır diyemeyişim. Bi-

lişin bunu, o en eski çirkinlikten uzanan kollarla, parmaklarla, kıllarla bilişin. Yatışın üstüme bütün o duvarlar, yüzyıllarla. Çirkefinin, pisliğinin, bütün iğrençliğinin Roma'nın, içime akışı yeniden.

Duvarlar, duvarlar, duvarlar.
Adamlar, adamlar, adamlar.
Kadınlar, kadınlar, kadınlar.
Sonra, adamlar, adamlar, adamlar.
Duvarlar, duvarlar, duvarlar.

Uzun tırnaklarını beyinlerine saplayıp utançlarını kazan kadınlar sonra.

Bütün o duvarların, ranzaların birikmiş hınçlarını bir güce biçimleyip yukarı fırlatışım kendimi. Bir göğe, bir maviye, bir bitime fırlatışım. Seni biçimleyen, senin biçimlediğin Roma'ya kususum yukardan. Vıcık vıcık bir Roma'da yitirişim seni. Güneşin göğün kapanışı üstüne. Ezişi, yokedişi seni. Ufalayışı, ufalayışı, ufalayışı. Yıllara, yüzyıllara bölüşü. Bütün bir evrene, en ırak, en bitimsiz evrenlere saçışı tanelerini.

Kemanlar çıktılar kutularından. Ütülendi smokin pantolonları. İnsanlar bir

aşağı bir yukarı — gezindiler — beklediler. Yaylar içlerle gerildi.

Bir adam ayırıp kendini — başlayın — dedi.

— Üç portakalın aşkı —

Bir çizgide kalmak istiyen üç portakaldan bir üçgen oldu. Bir çizgide uzamanın tutkusunu bir üçgene kapadılar.

İçler, yaylar boşaldı. Kemanlar ve üç portakalın yorgunluğu kapandılar kutularına. Soğuk mevsimler geldi. Bütün karlarını yağdırıp bitirdiler devirlerini. Keman kutularında üç portakalın aşkından arta kalan yorgunluk bilip bir baharın gelişini bir tırtıla biçimlendi. Yarıp kutularını üç portakalın aşkı oldu.

Kemanlar çıktılar kutularından. Ütülendi smokin pantolonları.

İnsanlar bir aşağı bir yukarı gezindiler. Beklediler.

Yaylar içlerle gerildi.
Bir adam ayırıp kendini—
Başlayın — dedi.

— Üç portakalın aşkı —

— Duvarın üstüne oturmuşum. Ayaklarımı sallıyorum. Ellerim avuçların içinde. Yanıbaşımızda bir elma çiçek açmış—
KOKUSU ULAŞMIYOR BİZE.

SEN EY
SAÇMA BARIŞLAR GETİREN
YAĞMUR NE VEREBİLİR?

Basık, karanlık, biçimsiz, en güzeli biçimsiz bir meyhaneydi bu onu beklediğim, bu meyhane bile değildi, bir şeyler olması istenip hiçbir şey olamamış soysuz bir yerdi — onu nedense burada beklediğim bir yerdi. Hep aynı adamlar gelirlerdi, belki sahipleriydiler hepsi buranın, ya da bir buraya gelmeleri olan kişilerdi işte. Buranın masaları iskemleleriydiler belki de. Bu birbirimizi, birbirimizden başka her şeyleri belki beklediğimiz, bu o çocuğu içine almayan, ya beni ya onu dışında bırakan, bu kara, isteyen, tanımayan gözlerle beni arayıp bulduğu,

tanıyıp yanıldığı meyhanede şimdi seçilmiş yalnızlığımda mutlu gibiydim. Avuç içi büyüklüğündeki meyhanenin ufak taburelerinin adamlarıyla çevremde, rakının nasıl da kötü kokan bir içki olduğunu ne güzel unutturmayan adamlarla, onların yanıbaşında ve çok uzağında ama onlarla en çok onlarla yalnız. Beni, bu kadınsız meyhanede kahve içişimi yadırgamazlar, ya da bütünüyle kadından saymazlar, aşağılarlar belki de — iyidir bu. Hani kadınlı erkekli gidilen, batılı geçinen ne yerler vardır bu tuğla ocağına benziyen kentte, işte gidemezdim oralara, böyle kahvemde yalnız kalamazdım. Olsaydı o çocuk şimdi karşımda, en çocuk elleriyle tutsaydı ellerimi, ona sevmiyen bakışlarla bakamıyacaktım yine. İnanmadığım, çoktan yitirdiğim düşleri getiren bana, yitirdiklerimi bir daha büyüten gözümde.

Bütün nehirlerim donduydu. Sonra onunla gidip bekliyorduk kıyısında nehirlerimin, uzun süreler geçiyordu, bekliyorduk. Çözülmezlerdi, bir ben bilirdim bunu. Bir seyirdi benimki, inatçı beklevişinde çocuğun buruk bir tad vardı ba-

na. Bir şeylerin değişmiyeceğini, neler olamıyacağını bilip beklememdi. Bir seyirdi, bayramını düşleyen, bayramlarını yitirmemiş bir çocuğa saygımdı. Yenikliğimdi hep aynı uzardı, uzayacaktı, yıpranmam olup kaçmamdı sonra. Nehirlerimden, bitimsiz beklemelerden kaçıp soluk almamdı burda, kahvemde acı. Her şeyleri, öncelikle güzel şeyleri, güzel sandıklarımızı yıkmanın tadıyla. Bütün ışıklarını söndürmüş içimle. — Yalnız kahvem acı.

Şimdi olsaydı tutacaktım ellerini, en sevme getiren sözlerimi en içten söyleyecektim sıkılmadan. Bu rakının kötü kokulu bir içki olduğunu en güzel hatırlatan adamların ortasında öpüverecektim ağzından usulca. Varken bir böyle olurdu. Yokken her türlü olabilirdi. Varken bir böyle olurdu. Susar, sigara içer, en olmadık konulardan konuşurduk ya da. Bir anlık mutluluk bile değildi bu. Bizi bile ilgilendirmeyen bir saçmaydı. Bir ellerdi o bana, varken alabildiğine var, yokken alabildiğine yok eller, gözlerdi.

Umut verdi çocuğa — Ne umudu? Umut mu verdim? Bakın ne güzel umut

vermişim. Ya siz ne verdiniz? Siz onu bile vermediniz bana. Sıkıldım işte. Sıkılmamı bildim. Yeşile boyalı bahar resimleri sevmeleriniz bana. Bahar temizliğine zorunlu ev kadınları sevmeleriniz. Sevilenler kendilerini aşşalardı da sevenler olsalardı — diyor biri, yok biri söylemiş bini kıraat ediyor şimdi. Biçim biçim aşk lakırdılarını bastırmışlar, kartpostal fiyatına satıyorlar.

Sudan ucuz, küme küme alıp onlardan getirdim buraya, meyhanenin duvarlarına astım. Astım kartpostallarınızı duvara, karşıma, gidin şimdi, ikinci baskılarınızı bırakıp gidin. Kalabalığınızın, çekip gitmişliğinizin kalabalıklığında kahvemi içiyorum.

En bayağı aşk şarkıları çalıyor radyo, ah çekiyor masalar, iskemleler. Bizi daha önce birlikte görmeye alışmış gözlerini bana kaydırıyorlar usulca, anlayışlı. Bin kez boğuyorum kahkahalarını içimde, üzülsünler, yanılsınlar istemiyorum. Kendi sevi türkümü söylüyorum hafiften. Üzünçlü, kısık bir şarkıda birleşip güneşli baş dönmeli havalarda bırakıp git-

melerin türküsünü. Vermeyi, almayı ve bir şeyler beklememeyi bilmenin, güzel bitirmelerin türküsünü. Aşkı araba beygiri gibi sırtlarında taşımayı, bir bunu bilenler yüksekten söyletmiyorlar türkümü. Somut bir yük onlara aşk. Birtakım senetler, anlaşmalar, şartlar, şurtlarla yüklenilip beygirce çekilen, sonunda beygirini öldüren ya da yine şartlar, şurtlar, pazarlıklar, arttırmalar, indirmelerle beygir değiştiren bir yük. Seyredenlerde, Anadolu'nun bozuk yollarında, dopdolu yükleriyle yokuş tırmanırken acıklı homurtular çıkarıp inim inim inleyen kamyonlara bakınca duyulan iç sıkıcı üzünç duygusunun bir aynını koyan sevmeler.

Tortusunda, biten — içimle tükenen kahvemin tortusunda şimdi bu sevmeler. Parmağımla türlü şekiller veriyorum bu tortuya şimdi. Ne çabuk bozup yapıyorum sevmelerini. Bir sevi tanrıçasının soğukluğu, aldırmazlığı, seyriyle.

Bir soluk almaya gelmiştim buraya. İçimde, bir köşemde gizli bir soluğu almaya. Kartpostalların, yeşile boyalı bahar resimlerinin arasında yitirdim onu bütün bütün şimdi.

Sonra kalkıp, bir biçim kalktı oradan. İçsiz bir kalıp. İçsiz kentin, hem içsiz hem kalıpsız kentin sokaklarında yitirdiği soluğu aradı. Evler, perdelerini, kapılarını kapıyorlardı o varmadan. Hepsi, hep birlikte gizliyorlardı soluğunu, bütün bu evlere yapılara bölünmüştü soluğu, her biri soluğunun bir parçasını, en küçük parçasını eritmişti içinde. Her biri kendine benzetmişti. Artık tek bir bütünün, soluğunun parçaları olmayı yitirmişlerdi. Bulsaydı onları yeniden, evlerden, yapılardan koparıp alabilseydi, bütünleyemiyecekti onları. Yitirdiği soluğuna biçimleyemiyecekti. Boşalan bütün bütün boşalan içi, boşluğunda bir güç oluyordu şimdi. Ya da içinde kalabalık yapan, savaşlar, kavgalar çıkaran ayrıntıların ayakları altında ezik, sevmelerin, düşlerin, umutların altında, köşeye sıkışmış bir güç, onlardan silkinmiş bir güç kaldırıyordu başını, ezikliğinin eski hıncıyla, yenikliğinin hızıyla büyüyordu boşalmış içinde. Bu gücün oyuncağıydı kalıbı şimdi. Durdu yürümesi. Gücü çekiyordu sokakları artık. Arka arkaya düğümleniyordu sokaklar. Ağını toplıyan bir balıkçıydı içi. Evler, yapılar çırpınıyorlardı ağın düğümle-

rinde. İçinin boşluğu yetmiyordu gücüne. Çevreyi, evreni boşaltmak istiyordu. Her şeyinden boşalttığı evrene, onun bitimsiz boşluğuna yayılmak istiyordu.

Sokaklar bitti. Gücüm Tanrı katında. Irmaklarımı ayağıma getirdim — sen yoktun çocuk. Seninle bekliyecektik ellerini tutacaktım. Tanrı katındaki gücümden anlatacaktım. Tanrılığını sana bayramlarını geri vermede bulacaktı, çözecekti ırmaklarımı. Büyük yıkımında, seni, bayramlarını silip süpüren gücüm Tanrı katında şimdi. Gerçek yenikliğinin katında. Boşalttığı evrenin, çoktan boşalmış Tanrı katında. İçimin eski kalabalıklığını, güzel kalabalıklığını, bir yerlere, köşelere sıkışmışlığını, o eski yenikliğini düşlüyor şimdi. Bomboş bir evrene, en bereketsiz yağmurlarla yağıyor.

İKİLİ

— Erol Büyükburç'u sever misiniz?

— Evet ama İsa'yı unutınama imkân yok. Çok dumanlı ortalık, seçemiyorum sözlerini. Yüzün güzel.

— Öteki masada güzel kadınlar vardı. Gittiler şimdi.

— Dumanlarını bıraktılar.

— Dansedelim mi?

— Dönüyoruz, kendimizi döndürüyoruz, duran, değişmeyen bir çevrede.

— Hafifsin çok.

— Uçucu bir büyüme dışarda şimdi. Irakta çimenler bitiyor. Çıkmıyor hiç sesleri.

— Yanımdasın ama gözlerin yok.

— İçime döndürdüm gözlerimi. Görmeyi bilmiyorlardı.

— Çorabını kaçırdım.

— Tutamıyoruz. Elimizden kayıyorlar. Bir kendimizi tutuyoruz bu da hareketsiz kılıyor bizi.

— İçer misin?

— Kaç gündür tek bir bulut yok gökte — çok susadım.

— Gidelim istersen.

— Hep gittiğimizi bilmiyorduk. Acı şimdi gittiğimizi bilerek gitmek.

— Çoktan beri seninle yalnız kalmayı düşlüyordum.

— Doğumlar, ölümler yalnızdır. Ben kendi ölümümü en kalabalığından istedim.

— Seviyorum seni.

— Bak savaşı getirdim yine. Ne kadar ölümler olacak şimdi. Neler yıkılacak yeniden. Silkinip tozlarından sevmeyi öğrenecek birileri. Yapılar yıkılacak üstlerine, umursamıyacaklar. Söndüre-

lim ışığı. Sönsün tüm ışıklar — elektrik yerine gaz lambası kullansınlar.

— Seni yeni görüyorum.

— Dışarda çimenler bitiyor şimdi, hiç çıkmıyor sesleri.

— Hep kendi elimizi sıkıyor, kendilerimize selamlar veriyoruz.

— Aynı olmadığını sanan bir adam tanıdım çok sıkılıyordu.

— Sıkıntının rengini bildi mi?

— Aynı değildi bilmiyordu renkleri.

— Kuyruğunu seyreden bir kedi gördüm. Düşmanca bakıyordu ona.

— Kendinin olduğunu biliyordu çünkü. Kuyruklarımıza düşmanızdır biz de, oysa bilmeyiz bizim olduklarını.

— Ellerimiz dışarıyla ilgili hep.

— Kendilerini elleriyle yumuş kadınlar vardır— başlar sevmez onları.

— Başsız bir adamla yaptığım tartışma sonucu başlıların mutsuzluğunu anlar gibi oldum.

— Anladığımızı anlatıyoruz, birbirimizi nasıl anlıyalım?

— Bütün kapıları açık evler gördüm, sahipleri güzel insanlardı.

— Bütün kapıları kilitleri kapalı evleri gördüm, sahipleri saygıdeğer insanlardı.

— Bak bir çok çiçek getirdim sana, kabul edersen çeker giderim.

— Yokluğunda seni düşünmek istedim. Düşünmeyi unuttuğumu o zaman anladım.

— Unutmayı seviyoruz bu sevmeyi unutmamamız oluyor.

— Yeryüzündeki bütün dilleri konuşan bir adam konuşamıyormuş kendiyle.

— Kendimizle konuştuğumuzu gizleyelim onlardan — kendilerini rahat bıraksınlar.

— Ay, on beş günde bir yetersizliğini bilip içine kapanıyor.

— Yoksa güneş çoktan silerdi onu.

— Güneşten söz eden kitaplar satılacaklarını biliyorlardı.

— İnsanlardan söz eden kitaplar varlıklarından sıkılıyorlardı.

— Güneşin türküsünü çağıran bir adam vardı, çok daha içten söylüyordu türküsünü, insanların türküsünü çağıran adamdan.

— Bu sabah müezzin caminin minaresine çıkıp — Cehenneme gidin Allah'ın belaları! — diye bağırdı.

— Adamlar yine camiye gidip namaz kıldılar.

— Kadının biri bir gün zeytinyağlı dolmayı sade yağla pişirdi — kocası o gün denizaşırı kentlere gitmeyi özlediğini anladı.

— Çok hayvanlar besliyelim ilerde can sıkıntımızla.

— Hayvanca bir duygu şimdi sıkıntı, insanlar duygusuz kaldılar.

— Şimdi biz ne yapacağız. Çiçeklerini kabul edeceğim.

— Gitmelerimi de verdim sana, kalıyorum.

— Yeniden başlıyalım istersen.

— Sevişmek istemiyorum. Yeniden bitirmeye gücüm yok.

— Oysa bitti gece. Engel olamadık hiç bir başlangıca.

— Öyleyse yarın akşam, yarın akşam.

— Bir kadın çıkardı bacağını yatağından. Bir adam musluğa tükürdü bir gün öncenin püsürünü. Çalması gereken bütün ziller çaldılar. Açıldı pencereler, kapılar. Ayaklar birer adım attılar.

Olur, peki yarın akşam, seninle konuşacaklarım var.

KÖSTEBEKNAME

Köstebek başını çıkardı çukurundan, çıkardı başını da bana bildiğim büyük lafları sordu. Yerin altında büyük laflar vardı — ne iri sözler ülkesiydi yerin altı. Burada hava var, dedim ona, rüzgâr filan var, iri sözler dağılıyor burda. Orası gereksiz bir genişlikte, üstelik bitimi belli değil oraların, dedi, bitimi olmayan bir yerde nasıl güçlü olunur, nasıl iri sözler edilir? Taş gibi, kurşun gibi sözler. Edilmesine ediliyor, dedim, ama hava tabakalarından habersiz olanlar yapıyorlar bunu, fırlatıyorlar bu tabakada yerçekimine güvenip iri bir laf orta yere, hiç akıllarına getirmiyorlar hava taba-

kalarının sıkılıp yer değiştireceklerini bir gün. Yerçekiminin hükümsüz olduğu tabakaları ahmakça unutuyorlar.

Değiştirdiler mi hava tabakaları yerlerini şimdiye dek, diye sordu köstebek. Daha sıkılmadılar, öyle kocaman havalar sıkılmazlar kolay kolay. Bizleri ayırdetmediler ki henüz. Hele bir ayırdetsinler bizi, yaşamalarımızın kokusu içlerini bulandırsın, burunlarını kaşındırsın, tedirgin olmıya başladılar demektir. O zaman işte bir bunalmadır başlıyacak hava tabakalarında. Benzer mi onların bunalması bizimkine, değiştirecekler yerlerini — bugüne dek yerçekimine güvenmiş ne varsa ortalıkta, kurallar, genel müdürlükler, evlenme, nüfus daireleri, askerlik şubeleri falan toz çiçekleri denli savrulacak havada — bir karnavalın doğumu olacak.

Bizde değişmeler olmaz dedi, köstebek gururla, oturmuş toplumların yeridir yeraltı, sağlam toplumların. Öyleyse yoktur sizin orfeleriniz falan dedim. Siz güneşi doğuramazsınız üzünçlü bir şarkıda. Bekliyemezsiniz açana dek birilerinin mayısında geç kalmış çiçekler. Bir anlık

mutluluğa yağmaz karlarınız — Köstebeğin gülüşü oldu. Ne orfesi? Yokluk çiçeği sende, dedi. Ne varı? ne var? Yok işte, hani yok, yok. Yok, dedim yenik.

Ama bir gün — bunalmıya başlasınlar hava tabakaları, o gün işte, bütün çiviler sökülecek yuvalarından, tepetaklak olacak evler, apartımanlar — içlerindeki püsürü kusmaları olacak. İnsanlarını tutsak kılan ne varsa içlerinde dökülecek, saçılacak ortalığa, tersine çevrilmiş pantolonlar denli rahatlıyacak evler. Bir panayır yeri olacak yeryüzü en güzelinden. Arabalarımız oyuncak otomobillerden bile küçük kalacak bulutların arasında. Arabalar bizi hiçbir yere yetiştiremez olacaklar — yetişecek yerlemiz olmayacak. Biz ne güzel çocuk olacağız — çocuklara yazık olacak.

Düzlemsiz bir yaşamamız olacak, aynı düzlem üzerinde yaşamak zorunda olmayacağız onunla ötekinle. Herkes kendi şarkısını söyleyecek. Karışmıyacak sesler birbirine. İki ayağımız üzerinde başladığımız bir şarkıyı, sıkıldık mı ellerimiz üzerinde bitireceğiz. Dağ doruklarından deniz kıyılarına, öyle de varacağız,

böyle de varacağız. Kesiksiz bir eylem olacak yaşamamız — zaman utançlara düşecek hızımızdan. Onu aşmamızdan bin kez. Bütün yağmurlarımızı yağdırdıktan sonra, yıkanmış, arınmış başlangıçlar olacağız. Rüzgârın esimine uymayacak dumanlarımız — dumanlarımız olmayacak. Eviçlerimiz de olmayacak, dolap içlerimiz, iç çamaşırlarımız, yüklüklerimiz, kilerlerimiz — dolapsız bir yaşam düşün — düşün bir kez.

Efendim nasıl yükseldi çocuk genç yaşında, diyememeleri olacak, öyle başka yükselmeler olacak çünkü, somut yükselmeler. Zavallı çok düştü, diyememeleri olacak — bir oyun olacak düşme en güzelinden.

Yani bu gidişle herkes bir olacak yani nasıl hem sıkıntılı olacak böyle, o da bir bu da bir ne yani kim kime kasılacak böyle vitrinsiz iş mi yani adamın gizlisi saklısı olmalı hem kalmaz yaşamanın tadı ve tuzu yeraltında hava tabakaları filan yok sıkılacak oh ne iyi biz ırağız bu kıyametten de beter olan anlattığın bilnıemneden. Sağlam toplumuz bir yeraltı toplumu ne haber kutsal su kuşu.

Bak ne güzel anlamıyorsun, dedim. Anlasaydın sen bu anlattıklarımı, varsaydın tadına, o zaman o yüce değişmeyi özlemez olurdum. O değişme olsun bir kez, bir olur mu herkes? Nasıl bir olur herkes? Kaybetmesini bilenler, kaybedecek nenleri olmayanlar, yuvalarına sığmayan çiviler, bir onlar işte varacak işin tadına — çocuklarını bütün bütün unutmuş olanlara yazık olacak. Her nenin başını, sonunu, anlamını, yararını bilmeden bir b.. yiyemiyenler dışında kalacak karnavalın, panayır yerine düşmüş civcivler denli sersem olacaklar.

Yenik düştü işte köstebek girdi çukuruna ve. Yok ne yenik düşmesi... Adam olamayacağını anlayıp kendi yeraltı toplumunun sağlam adamlarına döndü. Ve ben yalnızlığında bu sağlam adamları düşündüm, «yekpare» ağaçtan yontulmuş eşyalar gibi adamlardır bunlar herhal. Sıcağa ve soğuğa dayanıklı, cilayı iyi emen, iklim değiştirince yamrulmazlar — nasıl da dayanıklı değil mi efendim? On bir kuşağı eskitmiştir bu eşyalar, daha on bir kuşağı rahatça eskitirler, değil mi efendim? Öyle bir biçimleri var ki, her zaman kul-

lanılır, «demode» olmazlar, yani pişman olmazsınız. Eviniz barkınız yıkılır da bir şeycikler olmaz onlara. Yeni evleniyorsunuz demek? Allah bir yastıkta çürütsün. Kızlarınıza çeyiz derdi falan yok. Öyle eşyalardır onlar — görmüyor musunuz nasıl masif şeyler. Bunlarla taşınmayın da ne yaparsanız yapın. Efendim kimin mi? Kim mi satıyor bu «yekpare» ağaçları, pardon sağlam adamları, pardon eşyaları köstebek satıyor. Siz de yeraltına inin de onda neleri var daha, daha ne ağaç sağlamlar, daha «yekpare», daha sağlam toplumlar şöyle yerinden kımıldatamazsmız vallaha. Köstebek satıyor işte. Yağ satıyor, bal satıyor, orfesi öldü sağlam adam satıyor...

TEK KIRMIZI BİR DE

Sarı - sarı ova - kara örtülü kadınlar, siyah kadınlar sarı ovada. Sarı ovanın kara örtülü kadınları - kırmızı bir güneş bir güneş bir de - kırmızı - sarı ovanın - kara kadınların tekdüze kırmızı - tek güneşi bir de.

Bütün sarıların - karaların kırmızının bir tek - bütün bunların bir boşluğuna - belki o - tekdüze kadınların - tekdüze kara örtülerinden herhangi birinin kıvrımına belki saklı - saydam utanık - çekinik - bir yağmur - sarıların - tek kırmızının bir de - bir yerlerinde sırasını bekliyen.

Bu görünün bir ucundan bir ucuna bir kuşun uçumu.

BÖLDÜ

Böldü sarı ovayı böldü kara kadınları - böldü tek kırmızıyı bir de - KADIN ÖZLEMİNİ BİLDİ.

Sarı - ovada - sarı ovanın kara kadınlarında - kara kadınların - kara örtülerinden birinin herhangi bir kıvrımına belki saklı yağmurda tek kırmızı güneşte bir de - yitirdiği özlemini - bir kuş uçumunun kesiminde ansızın.

Görü duvarının ardından nasıl olup da patlıyan kesimden nasıl olup da gürül gürül akıveren bir ansızın derinlikten bir yepyeni boyuttan nasıl olup da oluşan bir kuş uçumunun kesimiyle gelen o nasıl olup da yitirdiği özlemini birden.

Sevgi Soysal, 1936'da İstanbul'da doğdu. Yükseköğrenimini Ankara, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde tamamladı. Almanya'daki Göttingen Üniversitesinde arkeoloji derslerini ve tiyatro kurslarını izledi(1958). Kitapları: Tutkulu Perçem, Tante Rosa, Yürümek (1970-TRT Roman Ödülü), Yenişehir'de Bir Öğle Vakti (1974-Orhan Kemal Roman Ödülü), Şafak, Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu, Barış Adlı Bir Çocuk, Bakmak.

Türk yazınına en olgun yapıtlarını kazandıracağı bir çağda, tutulduğu hastalıktan kurtulamayan Sevgi Soysal, 22 Kasım 1976'da öldü.

Bu kitapta-sanatçının ilk yapıtı olmasına karşın- çok ilgi gören Tutkulu Perçem ile, yarım kalan son romanı Hoş Geldin Ölüm yer almaktadır. Bilgi Yayınevi, değişik ve ilgi çekici bir roman olacağı kuşku götürmeyen, yarım kalmasını Türk yazını için önemli bir yitik saydığı Hoş Geldin Ölüm ile, Tutkulu Perçem'i birlikte yayımlarken, Sevgi Soysal'ın gelişim çizgisini göstermeyi de amaçlamaktadır.

ISBN 975-494-033-9
88. 06. Y. 0105. 0075

KDV dahi

kapak baskısı pan matbaacılık ankara 230 78 90